

UNIVERSITAT^{DE}
BARCELONA

Facultat d'Educació

Treball de Final de Grau

**Conseqüències del consum de pornografia en la sexualitat: un
enfocament en les conductes sexuals de risc en adolescents**

Autora: Maria Joaquin Sánchez

Grau en Educació Social

Tutores: Carme Hernández Escolano i Ainara Moreno González

Grup M2

Juny de 2024

Agraïments a la meva mare, a la meva parella, a la meva tutora i a totes les persones que m'han acompanyat durant el llarg procés d'elaboració d'aquest treball.

ÍNDEX

RESUM.....	4
1. INTRODUCCIÓ.....	6
2. JUSTIFICACIÓ.....	8
3. OBJECTIUS DE LA RECERCA.....	10
4. MARC TEÒRIC.....	11
4.1. La pornografia i el seu consum.....	11
4.1.1. Tipus de pornografia.....	12
4.1.2. Patrons de consum de pornografia.....	13
4.1.3. Efectes del consum de pornografia.....	14
4.1.4. Mitjans d'accés a contingut pornogràfic.....	15
4.2. Conductes sexuals de risc.....	16
4.2.1. Classificació de les conductes sexuals de risc.....	16
4.2.2. Factors potenciadors de les conductes sexuals de risc.....	18
4.2.3. Conseqüències de les conductes sexuals de risc.....	19
4.3. Adolescència: etapa de desenvolupament.....	19
4.3.1. Desenvolupament cognitiu.....	20
4.3.2. Desenvolupament social.....	21
4.3.3. Desenvolupament emocional.....	22
4.3.4. Desenvolupament sexual.....	23
4.4. Intersecció entre consum de pornografia i actituds sexuals.....	24
5. METODOLOGIA.....	26
5.1. Marc contextual.....	27
5.2. Mostra d'estudi.....	28
5.3. Tècniques de recollida d'informació.....	29
5.4. Procediment.....	29
5.5. Anàlisi de dades.....	31
5.6. Criteris de rigor científic.....	32
5.7. Consideracions ètiques.....	33
6. ANÀLISI DE RESULTATS.....	33
6.1. Dades sociodemogràfiques.....	34
6.2. Consum de pornografia.....	36
6.3. Contingut pornogràfic.....	39
6.4. Conductes sexuals de risc.....	41
6.5. Pornografia com a font d'informació.....	42
6.6. Riscos associats al consum de pornografia.....	44
6.7. Discussió de resultats.....	45
7. CONCLUSIONS.....	48

7.1. Vinculació a l'educació social.....	50
7.2. Fortaleses, limitacions i línies de futur.....	51
8. BIBLIOGRAFIA.....	54
9. ANNEXOS.....	60
Annex 1. Validació de judici entre persones expertes.....	60
Annex 2. Guió enquesta.....	82
Annex 3. Consentiment informat.....	89
Annex 4. Assentiment informat.....	90

RESUM

El present Treball de Final de Grau d'Educació Social planteja com a objectiu principal analitzar la influència del consum de pornografia en la normalització de conductes sexuals de risc per part de la població adolescent d'entre 12 i 18 anys del barri de Fondo, al municipi de Santa Coloma de Gramenet. La recerca s'ha realitzat mitjançant una metodologia quantitativa, emprant una enquesta aplicada a una mostra de trenta persones situades en l'edat i el context esmentats. L'objectiu de l'enquesta ha estat conèixer la percepció de les persones participants envers la pornografia i el seu consum, així com la seva capacitat per identificar les pràctiques sexuals de risc que es representen en aquest contingut. Per tal d'analitzar les dades, s'han codificat les respostes i s'han redactat els resultats a través d'una anàlisi descriptiva. Els resultats de l'enquesta mostren que existeix una conscienciació sobre la ficció de les representacions sexuals a la pornografia i sobre com consumir contingut pornogràfic pot provocar alteracions en les actituds sexuals creant idees errònies com la normalització de conductes sexuals de risc. A més, les dades revelen que la pornografia serveix com a recurs per satisfer necessitats sexuals, però no s'assenyala com una font d'informació sobre sexualitat.

Paraules clau: consum de pornografia, normalització, conductes sexuals de risc, adolescents, percepció.

ABSTRACT

The main goal of this Final Degree Project in Social Education is to analyze the influence of pornography consumption on the normalization of risky sexual behaviors by the adolescent population between 12 and 18 years old in the Fondo neighborhood, municipality of Santa Coloma de Gramenet. The research has been carried out by means of a quantitative methodology, using a survey completed by a group of thirty people belonging to the aforementioned geographical area and age range. The objective of this questionnaire was to collect information and understand the perception of the participants towards pornography and its consumption, as well as their ability to identify the sexual practices of risk that are represented in this content. In order to analyze the data, the answers have been codified

and the outcome has been written through a descriptive analysis. The results of the survey show that there is an awareness about the fiction of sexual representations in pornography and about how consuming pornographic content might cause alterations in sexual attitudes by creating erroneous ideas such as the normalization of risky sexual behaviors. In addition, the data reveal that pornography serves as a resource to satisfy sexual needs, but is not considered to be a source of information on sexuality.

Key words: consumption of pornography, normalization, risky sexual behaviors, adolescents, perception.

1. INTRODUCCIÓ

El present Treball de Final de Grau (TFG) es planteja a partir d'una proposta de recerca empírica, que implica establir una hipòtesi i uns objectius a assolir mitjançant la cerca de literatura científica, la implementació d'una metodologia quantitativa a través de l'aplicació d'una enquesta com a tècnica de recollida d'informació i, posteriorment, l'anàlisi descriptiva de les dades obtingudes. L'estructura d'aquest treball consta de sis grans apartats: justificació del tema escollit, objectius de la recerca, marc teòric amb les aportacions més destacades de la literatura científica, metodologia emprada, anàlisi de resultats mitjançant el qual es permet contrastar la informació obtinguda a la literatura i, finalment, les conclusions extretes del conjunt d'informació recopilada al llarg de la recerca.

La hipòtesi d'aquest TFG planteja que existeix una relació entre el consum de pornografia i la normalització de conductes sexuals de risc en la població adolescent. La pregunta a respondre mitjançant la realització del TFG és: Com influeix la representació de la sexualitat en la pornografia sobre la percepció de les conductes sexuals de risc?

A partir d'aquesta qüestió es vol estudiar quin és el nivell de consum de contingut pornogràfic del jovent de Santa Coloma de Gramenet. Alhora, es pretén conèixer la connexió, si n'hi ha, entre el consum de pornografia i la normalització de conductes sexuals de risc en l'imaginari sexual dels i les joves.

Recentment, la pornografia ha sorgit imposant-se de manera global com un fenomen que ha canviat la manera de veure i entendre la sexualitat, ja que ha modificat la forma de consumir contingut sexual i també ha repercutit en les conductes sexuals de la població, especialment entre els i les joves (Alonso-Ruido et al., 2022). L'estudi de la relació entre el consum de pornografia i les conductes sexuals de risc es veu impulsat per la preocupació de l'impacte que pot tenir el contingut pornogràfic, explícit i estereotipant, en la formació d'actituds i pràctiques sexuals.

La causa principal de la distorsió del concepte de sexualitat es deu al fet que la representació de pràctiques sexuals a la pornografia moltes vegades no és conforme a la realitat. Ja sigui

perquè són escenes preparades amb persones actuant, o bé perquè representen situacions extremes que no succeeixen a la vida quotidiana. Les conseqüències es donen quan només es té la pornografia com a font d'informació sobre la sexualitat en una etapa vital com és l'adolescència, juntament amb l'experiència nul·la o escassa envers les relacions sexuals. En un context en el qual l'accés a material pornogràfic a través d'Internet és ràpid i senzill, resulta necessari plantejar com aquestes representacions poden afectar en les pràctiques sexuals, especialment amb relació a comportaments sexuals de risc.

La motivació per portar a terme aquesta investigació es basa en la inquietud envers les conseqüències que pot tenir a llarg termini el consum de pornografia en la percepció d'actituds sexuals, identitat personal i relacions interpersonals del jovent. Es pretén entendre quins han estat els factors socials i tecnològics que han conformat la situació actual de consum de pornografia. És evident que la societat avança i evoluciona però la tecnologia també. Es requereix, doncs, una comprensió exhaustiva de com aquests canvis impacten en la percepció de la sexualitat i influeixen en la manifestació de conductes sexuals de risc.

En l'àmbit personal, la motivació per realitzar aquesta recerca parteix de l'experimentació d'una intervenció directa amb joves de 16 a 20 anys en un espai de lleure. Els comentaris i dubtes compartits en relació amb la sexualitat estableixen una clara relació amb continguts pornogràfics prèviament visualitzats. En la major part dels casos, es mostrava un convenciment de la veracitat de les imatges i vídeos vistos a través de la pantalla. Aquest fet va suscitar la necessitat d'estudiar la percepció sobre la sexualitat d'un grup demogràfic exposat tant a les xarxes socials com a les seves influències socials i culturals. Es tracta d'una generació que ha crescut envoltada de tecnologies i ha experimentat els efectes de consumir pornografia de manera deliberada.

Per tal d'acotar un tema tan ampli com és la sexualitat, s'ha delimitat envers les conductes sexuals de risc. La mostra compta amb un rang limitat dels 12 als 18 anys perquè les motivacions sexuals varien al llarg del cicle de vida. Per tant, es generalitzaran resultats per a les persones que es trobin en aquesta etapa evolutiva. D'aquesta manera, doncs, en aquesta recerca s'aborda la percepció de persones en edat adolescent respecte a la representació de pràctiques sexuals de risc a la pornografia, segons si les tenen normalitzades o no.

Tanmateix, s'analitzarà com canvia aquesta percepció segons si consumeixen contingut pornogràfic o no, en una etapa que coincideix amb el desenvolupament de la maduresa mental.

2. JUSTIFICACIÓ

El consum de pornografia és un fenomen que està cada vegada més present en la població jove a causa del seu fàcil accés mitjançant l'ús de les tecnologies. La gran quantitat de contingut pornogràfic en xarxa preocupa a la comunitat educativa per les conseqüències que pot comportar que el jovent tingui tanta accessibilitat a aquests continguts (Alonso-Ruido et al., 2022).

Segons l'Organització Mundial de la Salut (OMS) (2017), la sexualitat humana és un aspecte present al llarg de tota la vida de l'ésser humà que abasta el sexe, les identitats sexuals, l'erotisme, el plaer, la intimitat, la reproducció i l'orientació sexual. Existeixen diferents formes de sentir i expressar la sexualitat, a través de pensaments, fantasies, creences i actituds, entre d'altres. A més, la sexualitat es veu influenciada per factors independents a la persona com són els factors biològics, psicològics, socials, econòmics, polítics, culturals, ètics, legals, històrics, religiosos i espirituals (OMS, 2017).

Malgrat la seva presència a la vida quotidiana, l'expressió de la sexualitat continua sent un tema banalitzat socialment, provocant una manca de sensibilització envers les relacions íntimes (Ballester, 2023). D'aquesta manera, es crea una falsa percepció superficial sobre la intimitat de les persones quan en realitat existeix una alta complexitat emocional i psicològica en la seva comprensió. Els resultats d'una enquesta realitzada per la Unitat de Sexologia Clínica i Salut Sexual de Madrid a 274 persones mostren que entre el 37% i el 52'8% admet que la pornografia cosifica i els fa veure a les persones com a objectes (Blanco et al., 2019). D'acord amb aquest estudi es pot esmentar que el consum de pornografia té un component significatiu en la perspectiva que tenen les persones sobre les relacions sexuals.

L'accessibilitat a la pornografia recentment ha experimentat un augment significatiu en la seva disponibilitat i visibilitat. Canet & Martínez (2023) afirmen que "l'accés és fàcil i gratuït i

es produeix majoritàriament pel grup d'iguals, la cerca activa i l'accés accidental involuntari" (p. 2). El jovent actual presenta un domini tecnològic que implica que tinguin accés immediat a continguts pornogràfics en qualsevol moment a través del telèfon mòbil, i aquesta és una realitat perillosa perquè els pot situar en situacions de vulnerabilitat (Blanco et al., 2019).

Vivim en una era tecnològica en la qual tota la població accedeix ràpidament a qualsevol informació a través d'Internet, la qual cosa influeix en la manera de ser, estar i fer de les persones, independentment de la seva edat (Ballester, 2023). El fet d'informar-se de quelcom fàcilment és tot un avantatge, malgrat tenir també inconvenients i preocupacions, sobretot quan es tracta de consum de pornografia en la població jove (Ballester et al., 2014). Crida l'atenció les franges d'edat en les que els i les adolescents comencen a tenir contacte amb contingut pornogràfic a Internet i, també, l'edat amb la qual s'estableix un consum habitual (Alonso-Ruido et al., 2022). Es tracta d'edats primerenques en les quals el consum de contingut pornogràfic no s'ajusta al nivell maduratiu i pot tenir conseqüències negatives en el desenvolupament de la percepció de la sexualitat (Ballester, 2023).

L'estudi estadístic sobre consum de pornografia realitzat per Europa Press (2021) a una mostra de 2500 joves d'entre 16 i 29 anys, situa el primer contacte amb contingut pornogràfic als 8 anys i l'edat mitjana d'inici al consum de pornografia als 14 anys en els nois i als 16 anys en el cas de les noies. El mateix estudi mostra alts percentatges de consum de pornografia abans dels 16 anys, sent un 75'8% per als nois i un 35'5% per a les noies.

Tenint en compte aquestes dades, es presenta com a problemàtica l'ús de la pornografia com a font principal d'educació sexual. A causa de la desinformació sobre la sexualitat, el jovent pot acudir a la pornografia com a mètode formatiu per adquirir coneixements sobre sexualitat i prendre idees sobre com mantenir relacions sexuals. L'impacte en les relacions interpersonals i en la maduresa sexual és molt rellevant. Existeix el risc que s'estableixin rols de gènere equivocats o expectatives distorsionades vers les relacions sexuals (Ballester et al., 2014).

En aquest context, sorgeix la necessitat d'investigar les possibles conseqüències negatives del consum de pornografia i els missatges distorsionats que transmet. En la mateixa línia, des de l'educació social es poden analitzar els efectes de la pornografia en l'imaginari sexual dels i les joves amb la finalitat de treballar per disminuir el nivell de desinformació sobre sexualitat i promoure una educació sexual adequada que allunyi al jovent dels impactes negatius que pot tenir la pornografia en les relacions interpersonals.

Les preguntes de recerca que sorgeixen per enfocar la investigació a partir de les dades recollides són:

- En quina mesura influeix l'accés fàcil i il·limitat a la pornografia en la normalització de conductes sexuals de risc per part dels i les adolescents?
- Com perceben les persones adolescents les representacions de la sexualitat en la pornografia en comparació amb la realitat? Afecten aquestes percepcions en la seva conducta sexual?
- Quines són les variables que permeten que el consum de contingut pornogràfic influeixi en el comportament sexual del públic adolescent?
- Quin paper juguen els factors socials en la relació entre el consum de pornografia i la regularització de conductes sexuals de risc en adolescents?

3. OBJECTIUS DE LA RECERCA

Després del que s'ha exposat fins al moment, l'objectiu general d'aquesta recerca és analitzar la influència del consum de pornografia en la normalització de conductes sexuals de risc per part de la població adolescent d'entre 12 i 18 anys del barri de Fondo, al municipi de Santa Coloma de Gramenet.

Per poder assolir-lo, s'han plantejat objectius més concrets:

- (1) Identificar diferents patrons que porten el públic adolescent a consumir contingut pornogràfic.
- (2) Conèixer l'opinió de la població adolescent envers les pràctiques sexuals representades a la pornografia.

(3) Comprovar la presència de conductes sexuals de risc normalitzades en l'imaginari sexual del públic adolescent.

4. MARC TEÒRIC

4.1. La pornografia i el seu consum

No existeix consens sobre una única definició del terme **pornografia**. No obstant això, es pot definir com el conjunt de materials audiovisuals en els quals es representen actes i conductes sexuals explícites, amb la finalitat de produir estímuls sexuals i d'excitació al receptor (Canet & Martínez, 2023). Segons Ballester et al. (2020a) es caracteritza per la representació de cossos nus, genitals, activitats i comportaments sexuals explícits i les formes de distribució de material pornogràfic són molt diverses.

Recents investigacions destaquen xifres alarmants sobre consum de pornografia en edats primerenques. Segons un informe de Save the Children, 7 de cada 10 adolescents consumeixen pornografia i el primer contacte amb aquesta es produeix als dotze anys de mitjana global (Sanjuán, 2020). Per tant, es mostra que el consum habitual de pornografia s'estableix durant l'adolescència, majoritàriament per cercar informació sobre sexe o per obtenir una distracció (Ballester et al., 2021).

Ballester et al. (2021) expliquen que la pornografia influeix diversos aspectes al públic adolescent i jove: "genera satisfacció; respon a les necessitats de sexe ràpid perquè produeix estimulació intensa que permet masturbar-se amb plaer; orienta la conducta, respon a la seva curiositat, als dubtes i a les inquietuds sobre sexe" (p. 71).

L'inici de consum pornogràfic prematur produeix una distorsió del concepte de gènere i de les relacions sexuals. Es tracta d'una percepció que s'allunya de la realitat perquè no té en compte la varietat d'experiències sexuals existents. Aquest reduccionisme es deu al fet que en la pornografia apareixen junts el desig, el domini i la violència, generant una ideologia d'abolició de sentiments cap a l'altra persona i manca d'empatia. L'objectiu de moltes representacions pornogràfiques és practicar violència en contra de la dona per obtenir gratificació a través del domini (Ballester et al., 2020a). Per tant, actualment la pornografia

es troba estretament lligada a estereotips de gènere que perpetuen desigualtats entre homes i dones.

4.1.1. Tipus de pornografia

Segons Triviño & Salvador (2019) la pornografia es pot classificar en tres gèneres amplis. Denominen al primer tipus de pornografia com a *softcore* o suau, en el qual es mostren cossos nus parcialment, però no es veuen genitals ni pràctiques sexuals explícites sinó que es difuminen o tapen. Aquest tipus de pornografia és el més utilitzat per representacions que poden veure tota classe de públic, ja que suggereix una escena sexual sense explicitar-la (Triviño & Salvador, 2019). Un altre gènere és el *mediumcore* o mig, en el qual es veuen cossos completament nus incloent els genitals, però no apareixen pràctiques sexuals explícites (Córdoba & Ibarra-Casals, 2020). Per acabar, presenten el tipus de pornografia *hardcore* o dur, en què es presenten pràctiques sexuals explícites juntament amb parafílies (Triviño & Salvador, 2019).

Les parafílies fan referència a les conductes sexuals intenses que impliquen la utilització d'objectes o persones sense el seu consentiment amb l'objectiu d'aconseguir una escena de patiment o humiliació. Entre les parafílies amb major representativitat a la pornografia es troben escenificacions de masoquisme, fetitxisme, voyeurisme, pedofília o zoofília (Rodríguez & Salgueiro, 2020).

El tipus de contingut que se cerca depèn del contacte que s'hagi tingut amb la pornografia prèviament. En el cas de consumidors/es inicials, el contingut que es visualitza es classifica dins del gènere *softcore*. En canvi, una persona que consumeix pornografia de manera habitual busca material més intens perquè l'anterior ja no li produeix excitació (Rodríguez & Salgueiro, 2020). Wilson (2015; com se cita a Triviño & Salvador, 2019) assegura que "existeix l'alliberació de dopamina que altera de forma física i química la composició del cervell, provocant que la zona de recompensa es trobi activa i necessiti cada vegada major estímul per a continuar funcionant" (p. 249-250).

4.1.2. Patrons de consum de pornografia

Pel que fa als patrons de consum de pornografia, un estudi de Castro-Calvo et al. (2018) destaca la carència d'investigacions que aborden l'exploració dels motius que porten les persones a consumir pornografia. Es tracta d'un tema estigmatitzat socialment que alhora, però, forma part d'un hàbit diari de moltes persones. Tot i això, diferents autors han sigut capaços de determinar una sèrie de variables que condicionen el consum de pornografia; aquestes són el gènere, la freqüència, el temps invertit i la finalitat (Castro-Calvo et al., 2018; Triviño & Salvador, 2019; Ballester et al., 2020a; Ballester et al., 2021; García et al., 2023).

En el cas del gènere, segons García et al. (2023) aquest s'estableix com un factor distintiu en el consum de pornografia, segons el qual els homes accedeixen a aquest contingut de manera més recurrent que les dones per satisfer les seves necessitats sexuals. La quantitat més gran d'homes consumidors de pornografia és deguda, en gran part, a l'excitació que els produeix el contingut eròtic mentre que les dones troben el contingut degradant i no com una font d'excitació (García et al., 2023). Aquesta darrera idea es veu reforçada per autors com Ballester et al. (2020a) que determinen que la pornografia contribueix a representar la sexualitat de les dones des d'una perspectiva patriarcal segons l'interès masculí. En les representacions pornogràfiques, a les dones se'ls atribueix un caràcter passiu, mentre que els homes mostren un caràcter actiu posant el focus en l'obtenció d'excitació i plaer personal.

Respecte al temps invertit a consumir pornografia, es torna a establir una diferenciació en funció del gènere, ja que els homes inverteixen més temps a utilitzar Internet amb finalitats sexuals (Castro-Calvo et al., 2018).

Amb relació al patró referit a la freqüència, es poden establir diferents nivells de consum de pornografia segons la freqüència de consum. En aquest sentit, Triviño & Salvador (2019) fan una distinció entre "les persones que consumeixen de forma ocasional, d'un a dos dies; altres l'observen com a vici, dues setmanes seguides o cada quinze dies; i l'últim grup, arriba a l'addicció de consumir tots els dies acompanyats d'altres pràctiques" (p. 248). A més, una alta freqüència de consum de pornografia pot desembocar en un impacte negatiu sobre la

salut si s'utilitza com a estratègia de regulació emocional amb l'objectiu de reduir el malestar produït per característiques personals com la hipersexualitat o una baixa autoestima (García et al., 2023).

Per acabar, la finalitat del consum de pornografia per a Castro-Calvo et al. (2018) es resumiria en "la cerca ràpida de la satisfacció sexual a partir de pràctiques i activitats sexuals que impliquen una inversió relativament petita de temps, reforç sexual immediat i absència d'implicació emocional" (p. 99). En canvi, Ballester et al. (2021) diferencien la finalitat del consum de pornografia segons el gènere, sent els homes els que consumeixen pornografia amb la finalitat d'excitar-se, mentre que les dones l'utilitzen com a font d'informació sexual. El gènere torna a aparèixer com a element distintiu, establint-se com un tema transversal en gran part dels factors de consum de pornografia, sent els homes els que destaquen quant a exposició voluntària a aquest tipus de contingut perquè el troben gratificant (García et al., 2023).

4.1.3. Efectes del consum de pornografia

Existeix certa controvèrsia respecte als efectes del consum de pornografia perquè pot tenir conseqüències positives però també negatives en la sexualitat del jovent (García, 2023). Entre els efectes positius, García et al. (2023) destaquen "una major obertura, major tolerància cap a altres orientacions, disminució de la repressió, millor educació sexual, etc." (p. 131). Altres autors com Castro-Calvo et al. (2018) consideren que els beneficis que pot aportar el consum de contingut pornogràfic en Internet són que serveix per satisfer ràpidament necessitats sexuals i també permet adquirir coneixements sobre sexualitat.

En aquest sentit, i vinculat a l'adquisició de coneixements sobre sexualitat, Blanco et al. (2019) afirmen segons diferents estudis que entre el 47% i el 61% del jovent no ha rebut educació sexual a l'escola ni a casa. Amb aquestes dades es fa evident que la font principal d'educació sexual de què disposa el jovent és la pornografia i tot el material que es troba disponible en aquesta.

En un marc en el qual únicament apareix la pornografia com a font d'informació sobre sexualitat, sorgeixen aspectes negatius que pot tenir el consum de pornografia. García et al. (2023) destaquen conseqüències negatives com la creació d'expectatives poc realistes, la pèrdua d'interès en el sexe, tenir problemes per establir relacions interpersonals i cosificar les persones. Castro-Calvo et al. (2018) també troben que el consum de pornografia pot desenvolupar problemes si s'utilitza de forma excessiva, ja que consumir pornografia amb molta freqüència pot esdevenir en una addicció. Per a Alonso-Ruido et al. (2022) el perill principal que propicia la pornografia és que s'està convertint en una escola de sexualitat perquè moltes persones adolescents i joves veuen la pornografia com un mètode d'aprenentatge sexual. El problema sorgeix quan les representacions sexuals a la pornografia mostren rols de gènere que no són realistes, ja que la dona sempre és submissa, mentre que l'home és el subjecte que gaudeix utilitzant el cos de la dona com a objecte (Alonso-Ruido et al., 2022).

4.1.4. Mitjans d'accés a contingut pornogràfic

L'accessibilitat a material pornogràfic ha anat canviant al llarg dels anys, sobretot des que va aparèixer Internet. Abans de l'era tecnològica, les persones que volien adquirir contingut pornogràfic havien d'anar a comprar les revistes o pel·lícules a un establiment, de manera que el consum de pornografia no era tan comú perquè s'havien d'exposar públicament. Actualment, visualitzar contingut pornogràfic és una tasca molt més senzilla perquè existeix una gran varietat de contingut en línia al que es pot accedir de forma ràpida en qualsevol moment i lloc a través del telèfon mòbil (Alonso-Ruido et al., 2022). A més, característiques com l'accés gratuït i anònim fan que Internet sigui la via principal per accedir a material pornogràfic (Muñoz, 2024).

La generació de joves actual ha integrat el funcionament de les tecnologies i els aparells electrònics de manera natural, sense plantejar-se el seu funcionament ni com han adquirit les competències digitals (Marta, 2017). Cercar contingut pornogràfic és molt senzill, fins i tot si es vol aconseguir un tipus de vídeo concret. La pornografia abasta continguts molt variats que es troben a l'abast de qualsevol persona que tingui accés a Internet. Per tant, qualsevol persona pot rebre, consumir i difondre material pornogràfic (De Miguel, 2021).

Tal com declaren Alonso-Ruido et al. (2022) no sempre existeix una cerca intencionada de contingut pornogràfic. De vegades, la visualització es produeix de manera involuntària per l'aparició de publicitat emergent en una pàgina web que s'està visitant, que inclou imatges explícites d'altres pàgines mitjançant les quals es pot accedir a contingut pornogràfic (Ballester et al., 2021). L'aparició i evolució d'Internet ha comportat l'augment del nombre de joves que consumeixen material pornogràfic de forma intencional o accidental, plantejant incògnites sobre l'impacte en el seu desenvolupament, els seus vincles socials i la seva percepció de la sexualitat (Alonso-Ruido et al., 2022).

4.2. Conductes sexuals de risc

Un dels principals problemes de salut que afronten els i les adolescents són les conductes sexuals de risc (Alfonso et al., 2019). Existeixen diferents interpretacions conceptuals sobre el que es considera una conducta sexual de risc.

Palacios-Delgado & Pantoja (2023) consideren que la conducta sexual de risc implica una sèrie de comportaments que suposen una amenaça per a la salut de les persones involucrades en la pràctica sexual. Continuant amb la idea de perjudicis, diversos autors destaquen el potencial d'algunes activitats sexuals per provocar danys per a la salut, però també per al benestar de les persones (Alfonso et al., 2019). També, d'altres autors afirmen que les conductes sexuals de risc no són altra cosa que l'exposició de la persona a situacions que poden ser perjudicials tant per a la seva salut com per a la salut d'altres persones implicades (Martínez & Polo, 2021).

En general, tots els autors fan èmfasi en els perills per a la salut als quals s'exposa una persona que realitza una activitat sexual sense tenir cura d'evitar les conductes sexuals de risc (Alfonso et al., 2019; Martínez & Polo, 2021; Palacios-Delgado & Pantoja, 2023).

4.2.1. Classificació de les conductes sexuals de risc

Als darrers anys s'ha observat un inici de les relacions sexuals cada vegada més precoç (Bahamón et al., 2014). Alguns dels factors associats a aquest inici prematur en les relacions

sexuals, segons Folch et al. (2015) poden ser el fracàs escolar, la manca de comunicació amb les figures parentals i el consum de substàncies nocives. En aquest sentit, Bahamón et al. (2014) coincideixen en la idea del poc control parental i, a més, argumenten que la precocitat sexual es dona per la pressió social a la qual se sotmet als i les adolescents per tenir les primeres experiències sexuals.

Una de les conductes sexuals de risc més habituals és la manca d'ús de mètodes de protecció i anticonceptius. Els principals motius són el desconeixement envers els mètodes existents, la baixa percepció del risc de contreure alguna infecció o malaltia de transmissió sexual, la creença que utilitzar preservatiu disminueix el plaer sexual i la por a perdre connexió emocional o proximitat amb la parella (Palacios-Delgado & Pantoja, 2023). Autores com Bahamón et al. (2014) declaren que el desconeixement genèric sobre els mètodes de protecció sexual no existeix perquè el jovent coneix les diferents estratègies, però decideix no utilitzar-les, incrementant la vulnerabilitat. Per tant, conèixer els diferents mètodes anticonceptius no garanteix la seva utilització (Folch et al., 2015).

Una altra de les conductes sexuals de risc es basa a mantenir relacions sexuals amb múltiples parelles de manera freqüent (Ávila et al., 2016). El canvi continu de parella sexual és típic en etapes en les quals les persones es mouen per la impulsivitat i la intenció d'experimentar noves sensacions (Muñoz, 2024). En relació amb la idea exposada, es presenten com a conductes sexuals de risc les trobades sexuals ocasionals. Són definides com a situacions en què es practica sexe de manera esporàdica i sense compromís entre les persones perquè no hi ha un vincle emocional establert (Pacompia & Rocha, 2022). El risc present en tenir aquesta diversitat de parelles sexuals està en l'augment de probabilitats d'exposar-se a infeccions de transmissió sexual (Pacompia & Rocha, 2022).

Respecte a mantenir relacions sexuals sota l'efecte de l'alcohol i/o altres drogues, la causa principal per considerar-ho una conducta sexual de risc és que redueix la percepció sobre el perill, per tant, augmenta les possibilitats de mantenir relacions sexuals sense protecció (Alfonso et al., 2019). La justificació per part de les persones que prenen alguna substància nociva per tenir sexe sense precaucions és que perden la vergonya, augmenta la seva excitació i es tornen més atrevides (Ávila et al., 2016). Aquesta conducta no només

comporta problemes de salut, sinó també emocionals i socials si es crea una dependència a l'alcohol i altres drogues per poder socialitzar i mantenir relacions sexuals (Pacomia & Rocha, 2022).

4.2.2. Factors potenciadors de les conductes sexuals de risc

Existeixen diferents variables relacionades amb les conductes sexuals de risc. Un dels factors que propicia les conductes sexuals de risc és la manca d'educació sexual que es rep, que dona com a resultat escassa informació sobre la sexualitat (García, 2014). Bahamón et al. (2014) consideren que els rols de gènere també actuen com a factors potenciadors, sent els homes els que tendeixen més a exposar-se al risc, mentre que les dones acostumen a ser més prudents. Els homes tendeixen a rebutjar l'ús de mètodes anticonceptius com la utilització del preservatiu per la construcció social establerta sobre la masculinitat (Martínez & Polo, 2021). L'explicació és que existeixen creences errònies sobre la sexualitat que comporten la realització de conductes sexuals de risc, com per exemple creure que les noies tenen menys probabilitat de quedar-se embarassades durant la primera relació sexual (García, 2014).

Seguint amb García (2014), exposa la disminució de creences religioses com a factor potenciador, ja que influeix en l'inici precoç de l'activitat sexual perquè ja no és considerat un acte amb fins merament reproductius, sinó que es posa èmfasi en el plaer que pot generar. Donar protagonisme al plaer fa més atractiva la pràctica sexual i, juntament amb la manca de coneixement sobre els riscos que poden comportar certes pràctiques, l'aparició de conductes sexuals de risc és cada vegada més primerenca. El darrer factor exposat és el consum d'alcohol i altres drogues, tenint en compte els efectes que produeixen en la persona i l'accessibilitat a un gran ventall de substàncies.

Com a contraposició, un factor que pot preveure les pràctiques sexuals arriscades és la capacitat de comunicar-se amb l'altra persona, ja que si es transmeten les necessitats sexuals de forma assertiva, es redueix la probabilitat de realitzar conductes sexuals de risc (Bahamón et al., 2014).

4.2.3. Conseqüències de les conductes sexuals de risc

Mantenir un gran nombre de comportaments sexuals de risc pot suposar problemes per a la salut sexual i reproductiva, i alhora pot afectar a l'estabilitat emocional. Les implicacions emocionals es distingeixen per unes representacions socials que determinen el comportament de les persones segons el sexe, en els quals la figura femenina basa l'erotisme en la cerca d'afecte, mentre que la figura masculina ha de mostrar-se forta i ocultar els sentiments (Bahamón et al., 2014).

En l'àmbit de la salut sexual, la conseqüència més habitual de mantenir relacions amb conductes sexuals de risc és la propagació d'Infeccions de Transmissió Sexual (ITS) com la clamídia, la gonorrea o el Virus d'Immunodeficiència Humana (VIH) perquè entre els grups adolescents existeix una baixa percepció de risc de contagi (Martínez & Polo, 2021). Una altra conseqüència que afecta directament la salut és la interrupció voluntària de l'embaràs o avortament (García, 2014). Segons l'argumentació de García (2014), diversos estudis mostren que els avortaments tenen repercussions psicològiques per a les adolescents, augmentant les possibilitats de desenvolupar problemes de salut mental com depressió, patir ideacions suïcides o tenir dependència a les drogues. A més, existeix el perill de normalitzar l'avortament com a mètode anticonceptiu entre les joves per evitar ser mares de manera precoç (García, 2014). Com a darrera conseqüència, en el cas que no es produeixi una interrupció de l'embaràs, es troba la maternitat adolescent (Guerra et al., 2019).

L'embaràs en l'adolescència generalment no planificat i no desitjat quan encara s'està en una fase formativa, d'adquisició de coneixements i configurant la trajectòria futura i fins i tot la personalitat, suposa un impacte negatiu sobre l'estat físic, emocional i econòmic de les joves, ja que són aquestes les que es veuen afectades en grau més alt per tals circumstàncies. (García, 2014, p. 47)

4.3. Adolescència: etapa de desenvolupament

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) (s.d.) defineix l'adolescència com una etapa de creixement que es produeix dels 10 als 19 anys, per tant, des de la infantesa fins a l'edat

adulta. Es tracta d'una de les etapes amb més transicions en la vida d'un ésser humà tenint en compte el ritme de creixement i els canvis que s'experimenten.

Segons UNICEF (s.d.), l'adolescència es divideix en tres grans etapes:

- Adolescència primerenca: Entre els 10 i els 13 anys. S'experimenten els primers canvis físics notoris com el canvi de veu, el borrisol en les axil·les o l'acne a causa de l'aparició d'hormones sexuals. En l'àmbit social, es genera un major interès per relacionar-se amb el grup d'iguals.
- Adolescència mitjana: Entre els 14 i els 16 anys. Els principals canvis que s'aprecien són psicològics, sobretot en relació amb la construcció de la identitat i l'autopercepció. Aquesta etapa es vincula a situacions de risc com consumir drogues o tenir comportaments sexuals arriscats perquè s'és vulnerable a les influències alienes alhora que es produeix una forta desvinculació amb les figures parentals.
- Adolescència tardana: Des dels 17 i es pot estendre fins als 21 anys. Consisteix en una etapa d'acceptació personal i no se centra tant a cercar l'aprovació d'altres persones. Existeix una major preocupació per les expectatives de futur i el grup social es redueix de forma significativa perquè es van delimitant els interessos personals.

No obstant això, en els últims anys els especialistes en l'àrea estan tendint a considerar sota el seu àmbit d'acció a aquells individus entre 10 i 24 anys, grup denominat «població jove» o «gent jove», ja que actualment aquest rang d'edat abasta a la majoria de les persones que estan passant pels canvis biològics i la transició en els rols socials que van definir històricament l'adolescència (Gaete, 2015, p. 437-438).

4.3.1. Desenvolupament cognitiu

En l'etapa adolescent, la persona passa de tenir un pensament basat en les coses que veu i coneix a pensar en coses abstractes, fins al punt de crear en el seu imaginari situacions que no ha vist ni experimentat (Gaete, 2015). D'acord amb Piaget (1973), durant l'adolescència

es passa del 'pensament operatori concret' al 'pensament operatori formal' mitjançant un procés progressiu en el qual es van adquirint habilitats per raonar amb més profunditat.

En aquest sentit, el desenvolupament cognitiu suposa l'aparició i l'increment del pensament abstracte, el raonament i la creativitat (Gaete, 2015). Per una banda, facilita el cobriment d'una demanda educativa i acadèmica cada cop més exigent d'acord amb les expectatives de futur (Hernández-Carrera et al., 2020). Per altra banda, incrementa les habilitats que permeten pensar amb un raonament crític i ampli, valorant les diferents alternatives a l'hora de prendre decisions, així com tenir una actitud analítica sobre la realitat, les opinions alienes i el propi pensament (Gaete, 2015).

4.3.2. Desenvolupament social

Pel que respecta a l'àmbit de desenvolupament social, les persones adolescents van adquirint autonomia en l'establiment de relacions interpersonals i la conformació del grup d'iguals, alhora que es produeix un distanciament evident de la seva família, principalment de les figures parentals. Les amistats es tornen el principal agent de socialització i existeix una gran dependència a aquests. En una etapa en la qual es consolida la construcció de la identitat personal, també es fa evident que els adolescents es tornen susceptibles a la pressió del grup d'iguals, i aquesta influència pot actuar tant de manera positiva com negativa, incitant a involucrar-se en conductes de risc (Gaete, 2015).

Les amistats i els grups passen a ser de tots dos sexes, i sovint s'estableixen relacions de parella. Les parelles exerceixen un rol progressivament major a mesura que avança l'adolescència, no obstant això, les relacions d'amistat continuen sent extremadament importants, oferint companyia, un context per a l'obertura íntima i la satisfacció d'altres necessitats. (Gaete, 2015, p. 441)

Normalment, la relació amb la família es torna distant, ja que l'adolescent no accepta les normes i els límits que se l'imposen i augmenten els conflictes amb les figures parentals perquè qüestiona la seva autoritat i no accepta les seves crítiques. Tenir conflictes familiars durant l'adolescència és part del procés de construcció de la identitat personal, perquè

l'adolescent se separa de la família per cercar els seus propis valors i interessos, que poden no coincidir amb els dels seus progenitors. En l'última etapa de l'adolescència, però, es produeix un reagrupament amb la família amb una interacció més horitzontal perquè l'adolescent ha adquirit un alt grau d'autonomia i valora l'experiència i els consells de les figures parentals (Gaete, 2015).

4.3.3. Desenvolupament emocional

La competència emocional es relaciona amb la capacitat de saber autoregular les emocions (Gaete, 2015). Pérez & Filella (2019) defineixen les competències emocionals com “el conjunt de coneixements, capacitats, habilitats i actituds necessàries per comprendre, expressar i regular de forma apropiada els fenòmens emocionals” (p. 30).

Les competències emocionals es poden agrupar en cinc blocs (Pérez & Filella, 2019):

- Consciència emocional: és la capacitat de reconèixer les emocions, tant les pròpies com les alienes.
- Regulació emocional: permet gestionar les emocions de manera adequada al context, també s'anomena autocontrol.
- Competències per a la vida i el benestar: fa referència a l'aptitud necessària per adoptar comportaments adequats que permetin fer front als reptes diaris de manera equilibrada, possibilitant experiències de benestar.
- Autonomia emocional: inclou un conjunt d'elements en relació amb l'autogestió personal, com l'autoestima, la responsabilitat o la capacitat per analitzar críticament les normes socials.
- Competència social: és la disposició a mantenir bones relacions interpersonals utilitzant habilitats socials, tenint una comunicació assertiva, entre d'altres.

Aquesta sèrie de competències emocionals es desenvolupen en l'etapa adolescent, no són innates sinó que s'aprenen per poder expressar i gestionar de manera adequada els fenòmens emocionals (Márquez-Cervantes & Gaeta-González, 2017).

4.3.4. Desenvolupament sexual

L'adolescència és una etapa centrada en la cerca de la identitat de gènere que rep la influència de les construccions socials atribuïdes a cada gènere d'acord amb diferències biològiques que determinen el comportament de les persones i generen desigualtats entre gèneres (Triviño-Cervera et al., 2022). La identitat de gènere correspon a la percepció que té una persona sobre el seu gènere, que pot coincidir o no amb el sexe biològic (Corona & Funes, 2015).

Segons explica Acuña (2021) “la dimensió sexual és un dels principals aspectes que influeix en el desenvolupament de la personalitat dels adolescents, això li permet establir valoracions i referències de la seva pròpia corporalitat i sexualitat enfront dels altres” (p. 4).

Heras et al. (2016) consideren que l'adolescència constitueix una etapa d'aprenentatge en la qual es va adquirint experiència sexual de manera gradual. Entre les primeres conductes sexuals que es practiquen de forma individual destaca la masturbació, mentre que entre les conductes inicials dirigides a altres persones destaquen mostres d'afecte com les carícies i els petons (Heras et al., 2016). “En el desenvolupament sexual, predominen els sentiments de simpatia i, d'altra banda, la consolidació d'una relació amb característiques d'amistat, però l'atracció física, eròtica, exerceix un paper fonamental en les primeres expressions físiques dels joves” (Carrizo, 2011, com se cita a Triviño-Cervera, 2022, p. 154).

Respecte a l'inici de les relacions sexuals, tal com afirmen Calero et al. (2017) aquest es produeix a una edat primerenca en la qual la persona adolescent no es troba preparada per abordar la situació a causa de la manca de transmissió d'informació sobre sexualitat i salut reproductiva. Això, vinculat al gran tabú que existeix respecte a la utilització de termes sexuals, dificulta la comunicació sobre aquest tema (Triviño-Cervera et al., 2022).

També Triviño-Cervera et al. (2022) reflexionen sobre la importància de la sexualitat en l'etapa adolescent, destacant el paper rellevant que té en la formació de la identitat de gènere i l'orientació sexual, com també en l'establiment de relacions interpersonals i en la pràctica sexual.

4.4. Intersecció entre consum de pornografia i actituds sexuals

El consum de pornografia és una pràctica cada vegada més recurrent que afecta les actituds de les persones, especialment en les relacions interpersonals entre joves, perquè s'ha convertit en una font de referència per adquirir coneixements sobre sexualitat (Vélez, 2022). En aquest sentit, la pornografia es converteix en el referent principal d'educació sexual per a les noves generacions (De Miguel, 2021). Segons Vélez (2022), el contingut que apareix a la pornografia té una influència en la conducta sexual de les persones adolescents, tant per les concepcions que es creen sobre les relacions sexuals com pel condicionament que genera en les primeres pràctiques sexuals respecte al que s'espera de l'altra persona.

En paraules de Muñoz (2024) “la pornografia es constata com un element important en l'educació informal de les relacions afectiu-sexuals, regulant d'aquesta manera el tractament cap a les dones i definint com han de ser els comportaments sexuals i el rol de cada gènere” (p. 21). Per tant, utilitzar la pornografia com a font d'ensenyament sexual provoca la reproducció de comportaments sexuals basats en estereotips, els quals situen a les dones amb un rol sumís mentre que els homes representen la figura dominant (Muñoz, 2024). Aquests rols exposats en la pornografia es transmeten al públic adolescent, creant distorsions en la seva actitud sexual perquè la via d'informació principal sobre sexualitat mostra que en les relacions heterosexuals els homes han d'adquirir un paper agressiu i de poder, mentre que les dones han d'actuar de manera passiva com a objecte sexual que té com a fi complaure a la figura masculina en la relació sexual (Triviño & Salvador, 2019).

La desigualtat de gènere que s'evidencia en el contingut pornogràfic provoca que en les actituds sexuals es produeixi una erotització del patiment de les dones, representant el dolor físic i la manca de desig d'aquestes com factors d'excitació sexual per als homes (Vélez, 2022). D'aquesta manera, s'obté que la conseqüència directa del consum de pornografia en les actituds sexuals està relacionada amb comportaments que no serien permesos en un context extern a l'àmbit sexual, però aparentment “si hi ha sexe pel mig, qualsevol violència està legitimada” (De Miguel, 2021, p. 381). De tal forma, la violència es converteix en l'eix principal de la narrativa pornogràfica contribuint a la legitimació de la violència sexual i el discurs d'odi contra les dones.

Hi ha una gran diferència entre les actituds sexuals d'homes i dones sustentada per la idea generalitzada dels papers sexuals determinats que ha d'assumir cadascú partint del contingut que reben de la pornografia (Vélez, 2022). Donat que gran part del públic adolescent i jove basa les relacions sexuals en la reproducció del que transmet la pornografia, les actituds que destaquen són de caràcter dominant masculí i es prioritza el plaer sexual masculí (Román et al., 2021).

Un altre impacte causat pel consum de pornografia en les actituds sexuals és la insensibilitat que adopten algunes persones en acostumar-se a veure escenes sexuals violentes per excitar-se. Aquesta insensibilitat es traspasa a les relacions interpersonals i pot generar situacions violentes en el moment de cercar noves experiències per augmentar el desig sexual si no es té en compte a l'altra persona, els seus sentiments, les seves preferències i el seu benestar (Triviño & Salvador, 2019).

Gallego & Fernández-González (2019) argumenten que existeix una relació entre el consum de pornografia i el desenvolupament de comportaments agressius de caràcter sexual, especialment amb l'ús de pornografia violenta. No obstant això, consumir pornografia no s'estableix com un factor determinant en les actituds sexuals violentes perquè no totes les persones que consumeixen pornografia tenen conductes vexatòries (Gallego & Fernández-González, 2019). Les actituds sexuals violentes estan relacionades amb el sistema de creences personal, com també amb les influències familiars i socials, tot i que un consum habitual de pornografia pot influir en la presència d'actituds d'abús interpersonal (Muñoz, 2024).

En últim lloc, Vélez (2022) destaca la necessitat de proporcionar al públic adolescent educació sexual de mitjans independents a la pornografia. Per una banda, rebre informació de diferents fonts permetrà contrastar la informació i conèixer diferents realitats sexuals alienes a la pornografia, ja que aquesta es limita a mostrar cossos hipersexualitzats i objectivats, a més de contribuir a la perpetuació de rols de gènere desiguals i allunyats de la realitat (Muñoz, 2024). Per altra banda, fer arribar informació diferent a la qual tenen disponible ajuda a crear una visió crítica que pot comportar el canvi en les actituds sexuals

en clau de millora per basar les relacions en el respecte i la igualtat (Vélez, 2022). És important que la informació que es proporcioni sigui actual i respongui a les seves necessitats, així com ajustada al nivell de maduresa del públic destinatari (Vélez, 2022).

5. METODOLOGIA

En aquesta investigació es vol analitzar la influència del consum de pornografia en la normalització de conductes sexuals de risc per part de la població adolescent, i per assolir aquesta fita s'ha fet servir una metodologia quantitativa que permetés recol·lectar dades per analitzar-les i donar resposta a la pregunta d'investigació. La metodologia quantitativa s'emmarca sota el paradigma positivista perquè pretén explicar fets que verifiquin la teoria d'una manera objectiva respecte a les dades obtingudes.

“L'enfocament quantitatiu utilitza la recol·lecció de dades per provar hipòtesis, amb base en el mesurament numèric i l'anàlisi estadística, per establir patrons de comportaments i provar teories” (Hernández et al., 2010, p. 5). L'anàlisi quantitativa que s'ha fet servir ha consistit a una codificació temàtica, que tal com comenta Peersman (2014) radica en agrupar els resultats en diferents categories segons estiguin relacionats pel fet d'abordar una temàtica o idea comuna.

Agafant de referència el contingut teòric, es va accedir a l'objecte d'estudi per recollir dades amb els instruments metodològics pertinents. Seguidament, es va procedir a analitzar les dades i contrastar els resultats empírics amb el marc conceptual, amb la finalitat d'afirmar o refutar les hipòtesis prèviament formulades (Bonilla-Castro & Rodríguez, 1997). Les dades es van representar com valors numèrics perquè poguessin ser mesurables i quantificables per analitzar a través de mètodes estadístics (Hernández et al., 2010).

Hernández et al. (2010) afirmen que “amb els estudis quantitatius es pretén explicar i predir els fenòmens investigats, cercant regularitats i relacions causals entre elements. Això significa que la fita principal és la construcció i demostració de teories que expliquen i prediuen” (p. 6). Per tant, la metodologia quantitativa es basa en una lògica deductiva perquè les hipòtesis es dedueixen, a partir de la revisió de la literatura, per establir relacions

a través de la interpretació dels resultats (Bonilla-Castro & Rodríguez, 1997). A més, la investigació ha de ser objectiva per tal que les creences, tendències i opinions de la persona investigadora no interfereixin en els resultats de l'estudi (Hernández, et al., 2010).

5.1. Marc contextual

El present estudi s'emmarca dins d'un barri situat al districte VI del municipi de Santa coloma de Gramenet, a la comarca del Barcelonès, anomenat Fondo. Segons les últimes dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT) (2023), Santa Coloma de Gramenet té 119.195 habitants. Entre les persones que formen part d'aquesta població, un total de 34.216 persones no han nascut a Espanya. En relació amb el gènere, l'estadística realitzada per l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet (2023) declara que l'any 2023 hi havia 120.275 habitants al municipi de Santa Coloma de Gramenet, entre els quals 60.963 eren dones i la xifra restant homes.

Pel que fa al barri de Fondo, segons dades de l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet, al barri hi viuen prop de quinze mil persones, d'entre les quals hi ha un gran nombre de persones migrades, especialment del Marroc, de la Xina i de Pakistan, conformant el barri amb més interculturalitat de tot el municipi. Les dades del 2018 reflecteixen que Fondo és el barri més poblat de Santa Coloma de Gramenet amb gairebé disset mil habitants, dels quals el 26'2% són d'origen estranger (Metròpoli, 2021). El barri limita amb dues altres barriades de Santa Coloma de Gramenet, el barri de Santa Rosa i el barri Llatí, i també limita amb Badalona.

En relació amb la població menor d'edat, les dades més recents declaren que l'any 2016 a Santa Coloma de Gramenet hi havia 22.233 habitants d'entre 0 i 18 anys, constituint el 19% del total de la població. El mateix any, la població adolescent d'entre 12 i 18 anys estava formada per més de set mil persones. Pel que fa al barri de Fondo, la població infantil i adolescent el 2016 era de 3.207 habitants (González & Segura, 2018).

Respecte a l'entorn educatiu, el barri disposa d'un centre cívic, una biblioteca pública, dues escoles bressol i set centres educatius: l'Escola Rosselló Pòrcel, l'Escola Joan Salvat i

Papasseit, l'Escola Beethoven, el Col·legi Les Neus, l'Escola Wagner, l'Escola Mercè Rodoreda, el Centre Bruc. El barri també disposa d'altres serveis, entre els quals es troben el centre d'atenció primària (CAP), el mercat, el poliesportiu, diferents comerços i una estació de metro que connecta les línies 1 (vermella) i 9 nord (taronja) de la xarxa de metro de Barcelona. Segons dades del 2021, només un 19'9% de la població compta amb estudis superiors, mentre que el 23'3% té un nivell d'estudi assolit d'educació primària o inferior (IDESCAT, 2023).

El barri destaca per ser el més conflictiu del municipi, ja que es produeixen robatoris diàriament. Per contraposició, hi ha l'Associació d'Amics i Amigues del Fondo, que té com a objectiu fomentar la relació entre veïns i veïnes per millorar la convivència al barri (EnelFondo, 2018). A més, s'està duent a terme un projecte anomenat Viu el Fondo que intervé en activitats comunitàries per fomentar la cohesió social al barri i enfortir el teixit associatiu mitjançant la dinamització de l'espai públic (Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet, 2023).

5.2. Mostra d'estudi

La mostra està composta per 30 adolescents que viuen al barri de Fondo al municipi de Santa Coloma de Gramenet amb edats oscil·lants entre els 12 i els 18 anys. Aquest rang d'edat comporta que puguin estar cursant Educació Secundària Obligatoria, Programes de Formació i Inserció, Batxillerat, Cicles Formatius de Grau Mitjà, Cicles Formatius de Grau Superior o estudis universitaris.

El tipus de mostreig emprat és no probabilístic perquè "es tria la mostra segons els criteris establerts per l'investigador en funció de les característiques típiques del que es pretén estudiar i que puguin aportar la informació necessària per a això" (Ruiz, 2008, p. 83). Dintre dels tipus de mostreig no probabilístic, s'ha optat pel mostreig intencional perquè el criteri de selecció de les persones participants ha estat la seva accessibilitat amb la finalitat de seleccionar una petita part representativa respecte a la totalitat de la població (Ruiz, 2008). En aquesta investigació, s'ha accedit a la població aprofitant l'existència de contacte directe amb les persones requerides per participar.

5.3. Tècniques de recollida d'informació

Com ja s'ha esmentat anteriorment la metodologia d'aquesta investigació és quantitativa, de manera que la tècnica de recollida d'informació utilitzada serà l'enquesta. En una enquesta es poden conèixer en profunditat opinions, actituds i comportaments de les persones participants a través de la realització d'una sèrie de preguntes sobre una o diverses temàtiques. En altres paraules, una enquesta és una tècnica quantitativa que recull dades sobre una mostra de subjectes mitjançant procediments d'interrogació amb l'objectiu d'aconseguir informació objectiva o subjectiva de la població (Díaz, 2015).

Aquesta tècnica està plantejada per obtenir un elevat nombre de respostes en un temps reduït (Hernández et al., 2006). Mateo & Martínez (2009) consideren que hi ha tres supòsits a tenir en compte a l'hora de dissenyar i aplicar una enquesta amb relació als subjectes que responen l'enquesta: han de tenir la informació que se sol·licita, han de respondre amb sinceritat i han d'entendre les preguntes com es pretén.

En aquesta investigació, l'enquesta pretén recollir dades subjectives quantificables en referència a la percepció de les persones participants envers el consum de pornografia, així com algunes de les pràctiques sexuals que es representen. Les preguntes estan formulades amb la intencionalitat de no produir cap ambigüitat ni contradicció per tal de garantir que la seva comprensió sigui clara.

5.4. Procediment

El primer pas per desenvolupar la metodologia ha estat l'elaboració d'una enquesta amb trenta-una preguntes de resposta tancada. L'enquesta s'ha realitzat en format digital a través de la plataforma Google Forms a fi de facilitar l'accés a la mostra. Al començament hi ha un breu text introductori que inclou informació sobre la temàtica que s'aborda, l'objectiu de la investigació, on anirà a parar la informació recollida, la protecció de la identitat de les persones participants, el temps aproximat que es triga a respondre, les instruccions de com contestar les preguntes i l'agraïment pel temps dedicat.

De totes les preguntes inicials, disset eren d'opció múltiple i les restants eren de tipus dicotòmiques. Dintre de les d'opció múltiple, quatre preguntes tenien l'opció *altres* per poder aportar alternatives diferents a les quals es donaven perquè es tractava de preguntes més genèriques i podia haver-hi més diversitat de respostes. Totes les preguntes eren de resposta obligatòria a excepció de dues que només s'havien de respondre en cas que l'anterior contestació hagués sigut afirmativa.

L'objectiu de les preguntes de l'enquesta era, per una banda, identificar el grau de coneixement sobre els riscos associats a normalitzar les pràctiques sexuals que es representen a la pornografia, i per l'altra banda, identificar si el consum regular de pornografia actua com un patró que incideix en aquesta percepció. Per aquesta raó, les preguntes estaven formulades al voltant d'opinions i creences, el comportament individual, els atributs i els coneixements de les persones participants respecte a la temàtica investigada.

Una vegada estructurada la primera versió de l'enquesta, es va fer una validació de judici entre persones expertes¹ per tenir una retroacció de qualitat i poder fer les modificacions pertinents per millorar-la. Van contestar un total de quatre persones expertes i amb les seves aportacions es van fer diferents modificacions. L'enquesta definitiva² consta d'una pregunta de resposta oberta i vint-i-vuit preguntes de resposta tancada de les quals nou són dicotòmiques, quatre d'opció múltiple i les restants són de selecció d'una opció entre varies oferides.

Novament, les preguntes són de resposta obligatòria a excepció de dues que només s'han de contestar si l'anterior resposta era afirmativa. Les primeres quatre preguntes són sobre característiques sociodemogràfiques per identificar el perfil de les persones que responen. Seguidament, es tracta la temàtica de la pornografia i els diferents patrons de consum. A continuació, es pregunta sobre la credibilitat i la fiabilitat que perceben del contingut pornogràfic respecte a la realitat. Després se cerca el grau de coneixement sobre les conductes sexuals de risc. En acabat, es pregunta sobre la percepció que tenen de la

¹ Annex 1

² Annex 2

pornografia amb relació a considerar-la una font d'informació sobre sexualitat. Finalment, les preguntes van dirigits a obtenir respostes sobre la percepció dels possibles riscos que es poden desenvolupar en consumir pornografia.

L'última etapa del procediment de recollida de dades va ser enviar l'enquesta a les persones participants amb un marge de set dies per a donar resposta. Després del temps esmentat, es va tancar l'opció de participació en l'enquesta i es va procedir a l'anàlisi de les dades obtingudes.

5.5. Anàlisi de dades

El mètode d'anàlisi de dades emprat en aquest estudi és de tipus estadístic descriptiu perquè es resumiran les respostes obtingudes en l'enquesta. L'estadística té com a objectiu estudiar els mètodes de recollida d'informació, qualitativa o quantitativa, amb la finalitat d'analitzar les dades i obtenir respostes per a les conclusions a partir de la interpretació de les dades (Posada, 2016). Respecte a l'estadística descriptiva, aquesta "està orientada a la presentació de dades mitjançant taules i gràfiques que permeten resumir o descriure el comportament d'aquests, sense realitzar inferències sobre ells pel fet que són obtinguts d'una part de la població" (Posada, 2016, p. 14).

Per tant, l'anàlisi ha consistit en el mesurament dels resultats de l'enquesta per aconseguir informació que permeti corroborar o desestimar la hipòtesi de la investigació. Les dades s'han analitzat amb el programa Microsoft Excel, ja que aquest permet dur a terme tots els càlculs corresponents a l'estadística descriptiva. Després d'haver rebut les trenta respostes requerides, es va tancar l'enquesta per començar a analitzar les dades mitjançant l'anàlisi descriptiva dels resultats esmentada anteriorment.

Per tal de dur a terme aquest procés, el primer que es va realitzar va ser la codificació de totes les respostes obtingudes, és a dir, es van substituir les respostes escrites per respostes numèriques, seguint els codis proposats per la investigadora. A partir d'aquí, es van començar a treure els resultats sobre cadascuna de les dimensions estudiades a través de l'enquesta, les quals es presenten a continuació:

Dimensions	Dades sociodemogràfiques	Consum de pornografia	Contingut pornogràfic	Conductes sexuals de risc	Pornografia com a font d'informació	Riscos associats al consum de pornografia
Correspon- dència al número de preguntes	Preguntes 1 a 4	Preguntes 5 a 13	Preguntes 14 a 19	Preguntes 20 a 23	Preguntes 24 a 27	Preguntes 28 i 29

Taula 1. Dimensions de l'enquesta. Font: Elaboració pròpia

Per poder fer això, es van treure els percentatges corresponents a cada pregunta i, més tard, es van realitzar alguns encreuaments amb variables de tipus sociodemogràfic.

5.6. Criteris de rigor científic

Els criteris de rigor científic són principis i normes que garanteixen la qualitat i la validesa de la investigació científica. A continuació, es descriuen els criteris de rigor científic utilitzats en aquesta recerca recollits de l'article de Noreña et al. (2012):

- Veritat (validesa interna): indica el grau en què els resultats d'una investigació es corresponen amb la realitat.
- Aplicabilitat (validesa externa): indica el grau en què els resultats d'una investigació poden generalitzar-se.
- Consistència (confiabilitat): grau en què les mesures d'una prova són consistents, és a dir, probabilitat d'obtenir els mateixos resultats si es repeteix la investigació.
- Neutralitat (objectivitat): descripció d'un fenomen que es correspon amb la realitat i existeix un grau de seguretat que els resultats no estan sesgats per part de la persona investigadora.

5.7. Consideracions ètiques

Aquesta investigació s'ha realitzat d'acord amb una sèrie de principis ètics recollits al Codi ètic d'integritat i bones pràctiques de la Universitat de Barcelona (2019) que s'esmenten a continuació:

- Consentiment informat: com que es tracta de menors d'edat, es necessita l'autorització del seu tutor o la seva tutora legal per poder participar. Per a aquesta investigació, s'ha fet servir un model de consentiment informat³ repartit a totes les persones participants.
- Assentiment informat: la persona participant és qui té l'última paraula a l'hora de participar, encara que el consentiment estigui signat, és necessari que l'assentiment també ho estigui perquè expressa la voluntat de la pròpia persona per participar. Per a aquest estudi, s'ha fet servir el model d'assentiment informat⁴ compartit a totes les persones enquestades.
- Respecte: tenir consideració per les persones participants i evitar fer judicis de valor en funció de les respostes que donin, s'ha de valorar positivament a la persona per haver participat.
- Privacitat i confidencialitat: es té cura de no exposar dades personals, així com d'evitar difondre informació personal a tercers sense el consentiment de la part interessada. En aquest sentit, s'ha anonimitzat a tots els participants de l'estudi seguint la fórmula següent: al primer enquestat se l'ha anomenat P1, i així successivament.
- Integritat científica i acadèmica: es reconeix l'autoria dels treballs realitzats per terceres persones i utilitzats per a la fonamentació d'aquesta recerca mitjançant la citació de totes les obres.

6. ANÀLISI DE RESULTATS

L'anàlisi descriptiva desenvolupada a continuació presenta els resultats d'una enquesta aplicada a trenta adolescents del barri de Fondo al municipi de Santa Coloma de Gramenet.

³ Annex 3

⁴ Annex 4

Abans de passar a explicar els resultats de les següents preguntes, aquesta taula expressa les categories en què s'ha dividit l'enquesta:

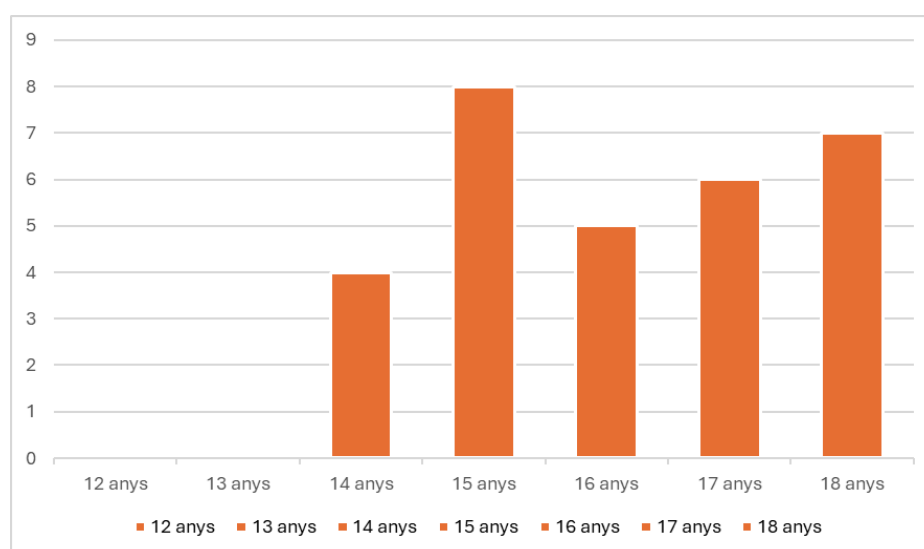
Primera categoria	Segona categoria	Tercera categoria	Quarta categoria	Cinquena categoria	Sisena categoria
Dades sociodemogràfiques	Consum de pornografia	Contingut pornogràfic	Conductes sexuals de risc	Pornografia com a font d'informació	Riscos associats al consum de pornografia

Taula 2. Categorització dels resultats de l'enquesta. Font: Elaboració pròpia

6.1. Dades sociodemogràfiques

Els resultats extrets de les quatre primeres preguntes fan referència a dades sociodemogràfiques de les persones enquestades. Respecte a l'edat, hi ha hagut gairebé el mateix nombre de respostes per a totes les opcions d'entre 14 i 18 anys, sent els 15 anys l'edat amb més nombre de respostes (vuit persones sobre el total de trenta) i els 14 anys l'edat amb menys ràtio de resposta (quatre persones sobre el total de trenta). Malgrat això, no ha respost l'enquesta cap persona d'entre 12 i 13 anys. Per tant, es descarta el filtre de les dues primeres opcions d'edat per a l'anàlisi de les següents preguntes.

Figura 1. Edat

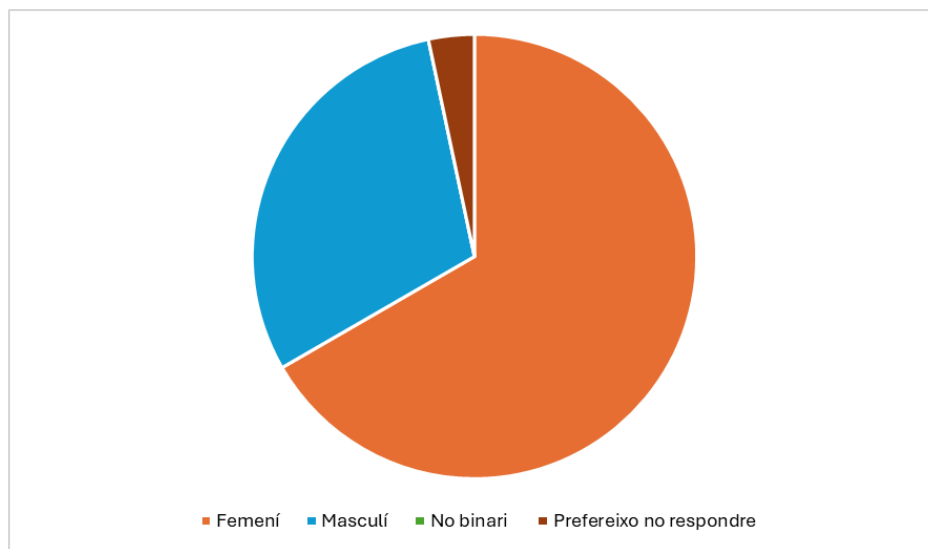

Font: Elaboració pròpia

Referent al nivell d'estudis finalitzats, la major part de les persones enquestades ha finalitzat els estudis d'Educació Secundària Obligatòria (setze persones del total de trenta). En percentatges més petits, sis persones de les trenta totals afirmen haver assolit els estudis d'Educació Primària com a màxim nivell de formació, mentre que quatre persones de les trenta totals han acabat un Cicle Formatiu de Grau Mitjà i les quatre restants han finalitzat el Batxillerat.

Pel que fa a l'orientació sexual, la més representada amb diferència és l'heterosexualitat, ja que només han restat cinc respostes del total per a les opcions d'homosexual i bisexual (una i quatre respostes, respectivament). Quant al gènere, el nombre de respostes s'ha decantat majoritàriament pel gènere femení, sent el 30% del 100% total les persones que s'identifiquen amb el gènere masculí i un 3'3% del total que ha marcat l'opció "prefereixo no respondre". Cap persona enquestada s'identifica amb el gènere no binari.

Figura 2. Gènere

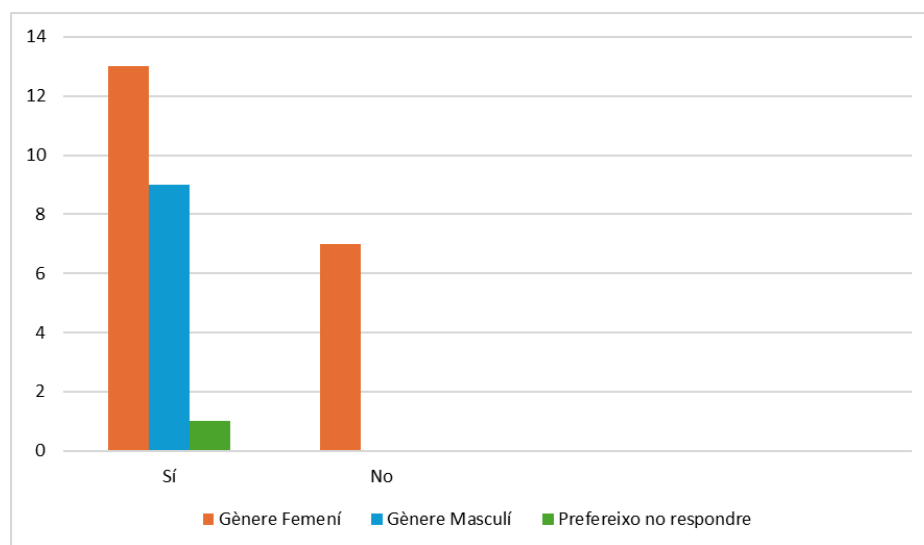
Font: Elaboració pròpia

6.2. Consum de pornografia

En relació amb la segona categoria, les dades responen al segon objectiu específic de la investigació donat que permeten identificar els patrons que porten al públic adolescent a consumir contingut pornogràfic.

D'entre les trenta persones enquestades, vint-i-tres afirmen que alguna vegada han consumit pornografia. D'entre aquestes vint-i-tres persones, tretze s'identifiquen amb el gènere femení, nou amb el gènere masculí i la persona que ha preferit no respondre amb quin gènere s'identifica també s'inclou en el grup de persones que han consumit pornografia alguna vegada. Respecte a les set persones restants del total que neguen haver consumit pornografia, totes s'identifiquen amb el gènere femení. Aquestes mateixes persones que indiquen no haver consumit pornografia tenen entre 14 i 15 anys.

Figura 3. Frequència de respostes sobre haver consumit pornografia alguna vegada

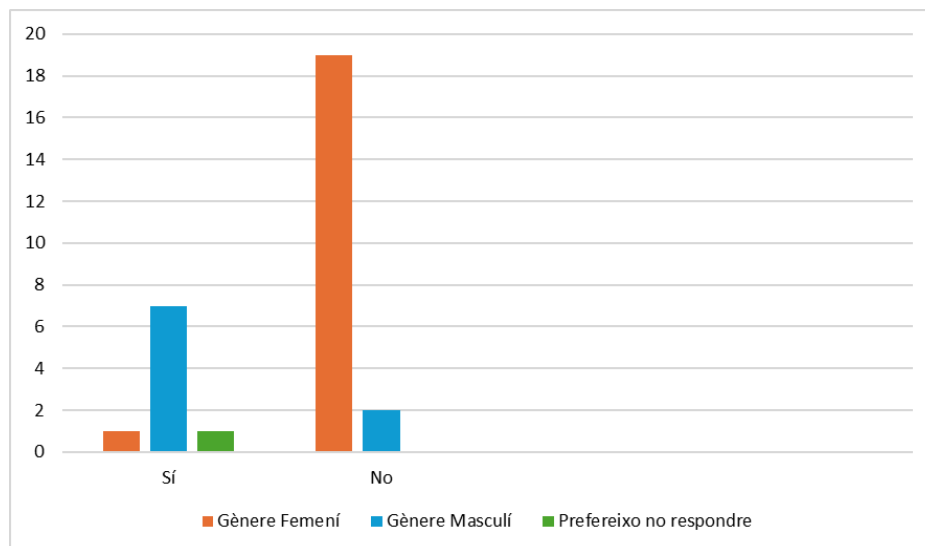
Font: Elaboració pròpia

Entre les persones que assenyalen haver vist pornografia alguna vegada, una gran part (deu persones de les vint-i-tres) afirmen que el primer contacte es va produir per haver cercat voluntàriament aquest contingut. Seguidament, nou persones del total de vint-i-tres asseguren que aquest primer contacte es va produir perquè algú els hi va ensenyar un vídeo. En un menor percentatge, quatre persones de les vint-i-tres indiquen que els hi va sortir un anunci mentre cercaven una altra cosa a Internet.

Respecte a l'edat de primer contacte amb contingut pornogràfic, més de la meitat (dotze del total de vint-i-tres) de les persones que afirmen haver vist pornografia alguna vegada apunten que el primer contacte es va produir entre els 11 i els 14 anys d'edat. La següent opció més escollida ha estat després dels 14 anys (opció marcada per cinc de les vint-i-tres persones), seguida per l'opció dels 6 als 10 anys (seleccionada per quatre persones del total de vint-i-tres), i dues persones de les vint-i-tres afirmen no recordar-se de l'edat de primer contacte.

La següent pregunta pretenia conèixer la freqüència de consum de pornografia de les persones enquestades. Nou persones del total de trenta asseguren consumir pornografia de manera habitual, de les quals set s'identifiquen amb el gènere masculí. Amb referència a les vint-i-una persones que no consumeixen contingut pornogràfic de manera habitual, dinou s'identifiquen amb el gènere femení.

Figura 4. Freqüència de respostes sobre el consum habitual de pornografia

Font: Elaboració pròpia

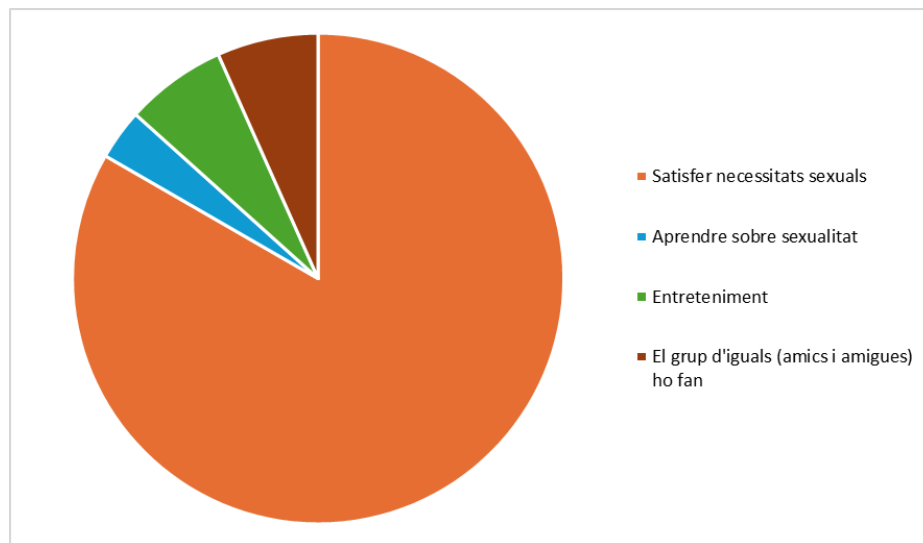
A més, una tercera part de les vint-i-una persones que no consumeixen aquest tipus de contingut tenen 15 anys d'edat. Envers l'edat d'inici de consum regular de pornografia, sis persones del total de nou declaren que van iniciar un consum habitual després dels 14 anys,

dues persones de les nou apunten que el consum usual va començar entre els 11 i els 14 anys i la persona restant no se'n recorda de l'edat d'inici de consum freqüent.

A propòsit de conèixer quins són els mitjans que empren les persones per accedir al contingut pornogràfic, ja sigui perquè l'utilitzen directament (en el cas de les persones que consumeixen pornografia) o perquè consideren que s'utilitza (la percepció de les persones que no consumeixen sobre les que sí que ho fan), la resposta seleccionada per unanimitat ha estat "Internet". Per tant, les trenta persones enquestades consideren que el mètode més efectiu per trobar contingut pornogràfic és el mitjà web.

Amb relació a identificar més concretament quina és la freqüència de consum, les opcions de resposta han estat més precises. L'opció de resposta més marcada ha estat la que nega veure pornografia (quinze persones del total de trenta). Seguidament, d'entre les quinze persones de les trenta enquestades que sí que consumeixen pornografia, set declaren que ho fan ocasionalment. L'opció menys escollida (marcada per una persona) ha estat la que afirma consumir pornografia un cop a la setmana. A continuació, dues persones esmenten veure pornografia diàriament. A banda d'això, vint-i-sis del total de trenta persones enquestades consideren que el millor moment per veure pornografia és quan s'està sol/a.

Al voltant de la finalitat que hi ha rere la cerca i el consum de contingut pornogràfic, un 83'3% de les persones enquestades opinen que l'objectiu principal és satisfer necessitats sexuals. La resta d'opcions de resposta pràcticament no han estat escollides, especialment la que fa referència a utilitzar la pornografia per obtenir coneixements sobre sexualitat, ja que només ha estat marcada per un percentatge del 3'3% del total de persones enquestades.

Figura 5. Percentatge de respostes sobre la finalitat del consum de pornografia

Font: Elaboració pròpia

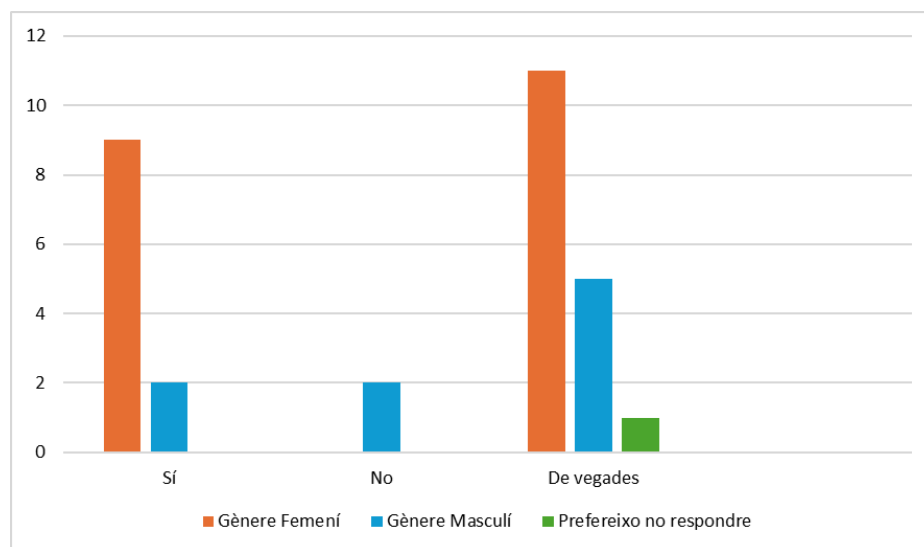
6.3. Contingut pornogràfic

La tercera categoria en la qual s'ha dividit l'enquesta fa referència a l'opinió de les persones enquestades envers el contingut representat a la pornografia, donant resposta al segon objectiu concret de la recerca. La primera pregunta pretenia ser introductòria per saber el grau de coneixement sobre el tipus de material que es pot trobar en una pàgina web amb contingut pornogràfic. No obstant això, un cop analitzades les respostes s'ha observat que la pregunta no era massa precisa, de manera que algunes persones enquestades no van saber respondre-la. D'entre les respostes rebudes, les més repetides han sigut: hardcore, hentai, gang bang, trio, lèsbic, gai i anal.

Al voltant de la percepció de les persones enquestades respecte a la veracitat de les pràctiques sexuals que es representen a la pornografia, només dues persones de trenta declaren que consideren que s'assemblen a la realitat. Més de la meitat (vint persones del total de trenta) consideren que les escenes s'allunyen del que podria ser una pràctica sexual quotidiana i vuit persones del total opinen que en algunes ocasions sí que s'aproximen a la realitat. Aquesta última opció de resposta es basa en la percepció que hi ha molts tipus de material pornogràfic i alguns poden ser realistes, mentre que d'altres són representacions fictícies.

En la mateixa línia argumentativa, més de la meitat de les persones enquestades (disset persones del total de trenta) consideren que els actes sexuals que es mostren a la pornografia a vegades són violents. Les dues úniques persones de les trenta que no pensen que hi hagi violència en el material pornogràfic s'identifiquen amb el gènere masculí. En comparació, la quantitat més gran de persones que creuen que la pornografia mostra representacions violentes s'identifiquen amb el gènere femení (nou persones del total d'onze).

Figura 6. Frèqüència de respostes sobre la pregunta “Consideres que els actes sexuals que es mostren a la pornografia són violents?”

Font: Elaboració pròpia

La següent pregunta pretén conèixer la concepció de les persones enquestades sobre el tracte que reben els actors i les actrius en les escenes pornogràfiques en funció del seu gènere. Pràcticament el total de les respostes (vint-i set de trenta persones) apunten al fet que hi ha desigualtats de gènere representades en el contingut pornogràfic.

Les dues darreres preguntes d'aquesta categoria cercaven l'opinió de les persones enquestades amb relació al canvi de comportament sexual que es pot produir en una persona arran de veure pornografia. Un 93'3% de les respostes estimen que el consum de

pornografia pot inferir tant en la manera de veure les relacions sexuals com en la forma de relacionar-nos sexualment amb altres persones.

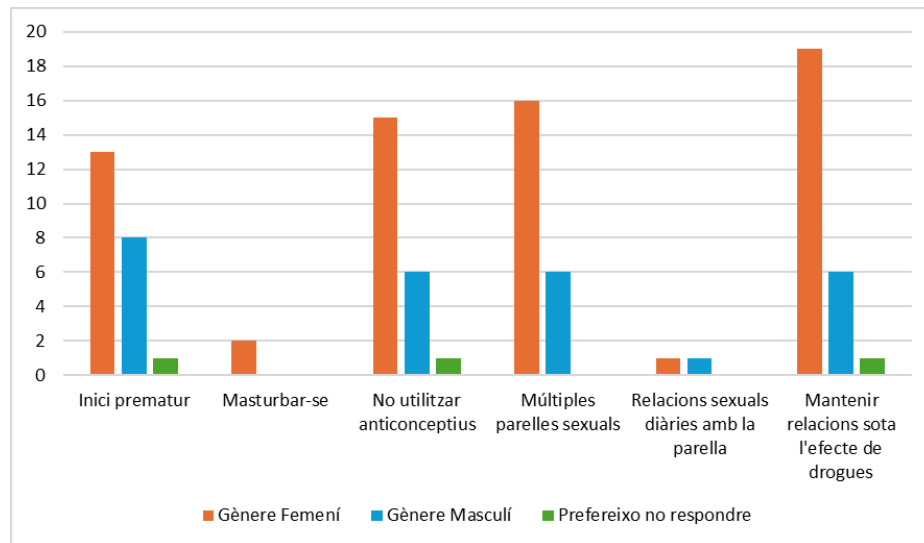
6.4. Conductes sexuals de risc

En referència a la quarta categoria de l'enquesta, les següents preguntes van destinades a esbrinar el grau de coneixement i conscienciació sobre les conductes sexuals de risc per part de les persones enquestades, coincidint amb el plantejament del tercer objectiu específic del treball. La primera pregunta sobre aquesta temàtica demana seleccionar la definició correcta del que és una conducta sexual de risc. En haver-hi quatre opcions molt similars, hi ha hagut molta diversitat de respostes. Específicament, ha generat un gran nombre de respostes l'opció correcta "És tota conducta que implica una sèrie de comportaments que suposen una amenaça per a la salut de les persones involucrades en la pràctica sexual" amb disset respostes del total de trenta.

També ha estat escollida l'opció que comenta que una conducta sexual de risc pot comportar una amenaça per a la salut d'una part de les persones implicades en la pràctica, ja que l'han seleccionat nou persones del total. Les dues opcions restants que indiquen que pot ser un benefici i que pot ser una amenaça per a la salut de les persones externes, respectivament, han tingut molt poca ràtio de resposta.

Pel que fa a la detecció dels diferents tipus de conductes sexuals de risc, l'opció de resposta més marcada va ser "Mantenir relacions sexuals sota l'efecte de l'alcohol i/o altres drogues" seleccionada per un total de vint-i-sis persones del total de trenta. Sis d'aquestes vint-i-sis respostes han estat seleccionades per persones identificades amb el gènere masculí. Les següents respostes més marcades són les que fan referència a l'inici de les relacions sexuals a una edat primerenca, no utilitzar mètodes anticonceptius i tenir múltiples parelles sexuals. Totes aquestes opcions han estat seleccionades per vint-i-dues persones de les trenta del total, d'entre les quals destaca la presència del gènere femení. Per contraposició, hi ha dues opcions de resposta que no representen conductes sexuals de risc; ambdues han estat escollides per dues persones del total de trenta persones enquestades.

Figura 7. Freqüència de respostes a la pregunta “De les següents conductes sexuals, marca totes aquelles que consideris que SÍ són de risc”

Font: Elaboració pròpia

Entorn de les conseqüències que poden desembocar de les pràctiques sexuals de risc per a la percepció de les persones enquestades, les opcions marcades gairebé per unanimitat han sigut les Infeccions de Transmissió Sexual (ITS) i l'embaràs a l'adolescència. Escollides en un rang menor com a possibles conseqüències de realitzar pràctiques sexuals de risc, es troben les opcions referents a afectacions a l'estabilitat emocional i els problemes en la salut sexual i reproductiva.

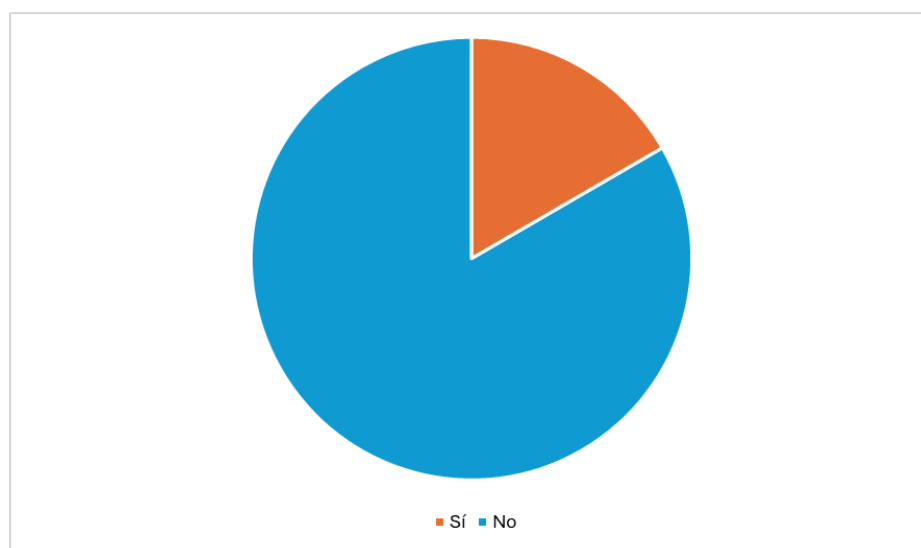
La darrera pregunta d'aquesta categoria cercava conèixer l'opinió de les persones enquestades sobre la possible normalització de les conductes sexuals de risc que pot comportar el consum de pornografia. Vint-i-set persones de les trenta enquestades consideren que veure aquest tipus de material pot provocar un canvi en la percepció de les pràctiques sexuals, de manera que aquelles que resulten arriscades es perceben com si no suposessin cap perill per a la salut de les persones implicades en la pràctica.

6.5. Pornografia com a font d'informació

Relativament a la cinquena categoria en què s'ha dividit l'enquesta, aquesta se centra a analitzar si les persones enquestades veuen la pornografia com un mitjà per aprendre sobre

sexualitat. Més del 80% de les persones enquestades neguen considerar la pornografia una font d'informació sobre sexualitat. El percentatge restant constitueix el 16'7% del percentatge total i afirma que la pornografia és una font d'informació. Aquest està conformat per quatre persones heterosexuales, tres d'elles identificades amb el gènere masculí. Principalment, justifiquen aquesta opció considerant que és l'única manera d'obtenir informació sobre sexualitat.

Figura 8. Percentatge de respostes sobre la consideració de la pornografia com una font d'informació

Font: Elaboració pròpia

Per comparació a la resposta anterior, vint-i-sis de les persones enquestades manifesten que els agradaria tenir diverses vies d'informació sobre sexualitat, d'entre les quals destaca l'opció marcada de l'escola. D'entre les cinc persones que no han seleccionat l'escola com a resposta, quatre formen part del grup de persones amb l'educació primària com a màxim nivell d'estudis assolit. La segona opció de resposta més escollida ha estat rebre informació sexual per part de les figures parentals, marcada per catorze persones de les trenta enquestades. D'entre les setze persones que no han escollit aquesta opció de resposta, la major part es troben en el rang dels 14 i 15 anys d'edat. Nou persones del total han indicat que es voldria rebre informació a través de canals de YouTube. Com que en aquesta pregunta es donava l'opció "altres" per afegir aquelles propostes que consideressin

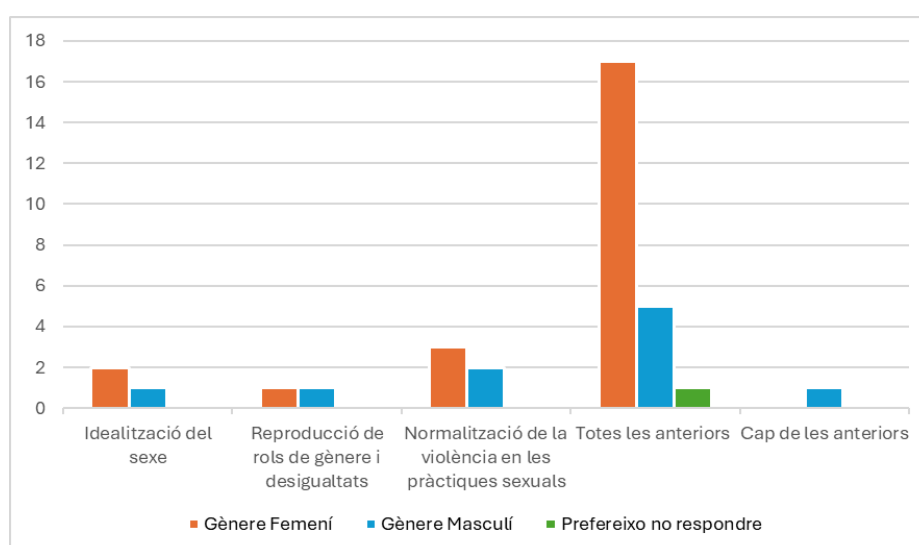
oportunes, s'han inclòs aportacions com fer formacions obligatòries a càrrec de persones qualificades en la temàtica amb la finalitat de normalitzar la sexualitat.

6.6. Riscos associats al consum de pornografia

Tocant a la darrera categoria de l'enquesta, en aquesta s'aborden els possibles riscos associats al consum de pornografia. Vint-i-quatre persones del total de les trenta enquestades consideren que veure pornografia comporta riscos. Les sis persones restants es troben amb un nivell formatiu màxim assolit d'entre educació primària i l'ESO.

Per concloure l'enquesta, es donaven diferents opcions de possibles riscos associats al consum de pornografia: idealització del sexe, reproducció de rols de gènere i desigualtats, normalització de la violència en les relacions sexuals. Vint-i-tres persones del total han escollit l'opció "Totes les anteriors" amb predomini del gènere femení (disset persones de les vint-i-tres). Únicament una persona de les trenta del total, identificada amb el gènere masculí, s'ha decantat per l'opció "Cap de les anteriors". De les tres opcions de resposta principals, la més seleccionada ha estat la referent a la normalització d'actituds i conductes violentes durant les pràctiques sexuals, marcada per cinc persones del total de sis restants que no han seleccionat ni totes les anteriors ni cap de les anteriors.

Figura 9. Freqüència de respostes sobre els possibles riscos associats al consum de pornografia

Font: Elaboració pròpia

6.7. Discussió de resultats

A partir de les dades analitzades, es pot afirmar que coincideixen amb Sanjuán (2020) quan explica que el primer contacte amb la pornografia es produeix a una edat primerenca i la popularitat d'iniciar el consum d'aquest contingut es potencia durant l'etapa adolescent. Per contraposició a Sanjuán (2020), els resultats d'aquesta investigació no confirmen que set de cada deu adolescents consumeixin pornografia, ja que la mitjana estadística és més baixa si s'observen els resultats obtinguts sobre el consum regular de les persones enquestades.

Respecte a l'aparició de contingut pornogràfic mentre es navega, un gran percentatge de les persones enquestades encaixen amb Alonso-Ruido et al. (2022) a l'apuntar que no sempre ha d'haver-hi una cerca intencionada de pornografia per trobar-se amb aquest contingut. Ballester et al. (2021) declaren com a visualització involuntària tota exposició a contingut pornogràfic sense que hi hagi una cerca intencionada, per exemple, el fet que esmenten les persones enquestades sobre l'aparició de publicitat pornogràfica emergent a una pàgina web que s'està visitant. A més, els resultats obtinguts evidencien que les persones identificades amb gènere masculí destaquen quant a exposició voluntària al contingut pornogràfic. García et al. (2023) exposen que el gènere és un factor distintiu perquè els homes troben el contingut gratificant.

Pel que fa a la manera d'accedir al contingut pornogràfic, els resultats concorden amb el plantejament d'Alonso-Ruido et al. (2022), ja que consideren que Internet és el mitjà òptim per veure pornografia a causa de la facilitat i la immediatesa que requereix cercar aquest contingut en línia. Tal com comenta Muñoz (2024), poder accedir al contingut pornogràfic en qualsevol moment, de forma gratuïta i sense aportar dades personals potencia l'ús d'Internet com el principal recurs per cercar contingut pornogràfic.

Amb relació als resultats obtinguts sobre el consum habitual de pornografia, seguint a García et al. (2023) el gènere s'estableix com un factor distintiu a l'hora de consumir pornografia de

manera recurrent, sent les persones de gènere masculí qui accedeixen amb més freqüència. En contraposició, els resultats sobre la finalitat que hi ha darrere del consum de pornografia no s'identifiquen amb Ballester et al. (2021), atès que els autors assenyalen que la cerca pretén trobar informació sobre sexe. En canvi, els resultats de l'enquesta s'apropen a l'argumentació de Castro-Calvo et al. (2018) que afirmen que la cerca de contingut pornogràfic es realitza amb la finalitat de satisfer necessitats sexuals.

Al voltant del grau de coneixement sobre el tipus de contingut pornogràfic que es troba a una pàgina web, els gèneres més esmentats als resultats de l'enquesta apunten al que Triviño & Salvador (2019) classifiquen dins del tipus de pornografia *hardcore* perquè fan referència a representacions de pràctiques sexuals explícites.

Envers els resultats sobre la veracitat de les representacions sexuals de la pornografia, les respostes mostren concordança amb Ballester et al. (2020a) considerant que el contingut pornogràfic s'allunya de les pràctiques sexuals reals. Alonso-Ruido et al. (2021) reafirmen els resultats, ja que adverteixen que les pràctiques sexuals a la pornografia representen rols de gènere que no són realistes perquè els actors tenen un caràcter actiu i dominant, mentre que a les actrius se'ls atribueix un rol passiu i sumís.

A més, confluint amb Ballester et al. (2020a) els resultats revelen que algunes representacions pornogràfiques es basen a representar escenes violentes perquè una de les parts implicades obtingui plaer a partir del patiment de l'altra persona. A aquest tipus de conductes sexuals que practiquen violència cap a una persona és el que Rodríguez & Salgueiro (2020) anomenen parafil·lies. Tanmateix, Ballester et al. (2020a) declaren que la violència en la pornografia es produeix principalment en contra de la figura femenina, coincidint amb els resultats de l'enquesta que determinen que les figures masculines i femenines no reben el mateix tracte en les escenes sexuals pornogràfiques.

Relativament a la producció d'alteracions en la percepció de la pràctica sexual, tant les persones enquestades com García et al. (2023) creuen que el consum de pornografia pot canviar la manera de veure les relacions sexuals, generant conseqüències com la creació d'expectatives poc realistes sobre el sexe. Autors com Ballester et al. (2020a) enuncien que

en les representacions pornogràfiques els rols de gènere estan molt determinats i no s'aprecien tipologies de caràcter que s'escapin de la perspectiva patriarcal.

Respecte a les conductes sexuals de risc, els resultats mostren consens en un gran percentatge amb la definició de Palacios-Delgado & Pantoja (2023) que expliquen que la conducta sexual de risc implica una sèrie de comportaments que suposen una amenaça per a la salut de les persones involucrades en la pràctica sexual.

En contraposició al que expressen Martínez & Polo (2021), els resultats de l'enquesta indiquen que hi ha una alta percepció entre el públic adolescent entorn de l'amenaça de contraure Infeccions de Transmissió Sexual (ITS) si es practiquen conductes sexuals de risc. En canvi, les respostes assenyalen menys percepció del risc quant a la possible conseqüència de desenvolupar afectacions en l'estabilitat emocional. Probablement, tal com diuen Bahamón et al. (2014), aquesta baixa percepció del risc es deu al fet que el comportament de les persones en l'àmbit emocional està predeterminat per unes representacions socials basades en el sexe de la persona, de manera que no es contempla que hi hagi alteracions en aquest.

La major part de les persones enquestades afirmen que el consum de pornografia pot influir en la normalització de conductes sexuals de risc. En la mateixa línia, Vélez (2022) apunta que consumir pornografia influeix en la conducta sexual de les persones adolescents, condicionant l'imaginari sexual amb idees errònies com l'estandardització de pràctiques sexuals de risc.

D'entre el reduït nombre de persones enquestades que consideren que la pornografia és una font d'informació sobre sexualitat, coincideixen amb De Miguel (2021) perquè assegura que la pornografia és el recurs principalment utilitzat per part de les generacions que creixen envoltades de tecnologia per obtenir educació sobre sexualitat. Malgrat Alonso-Ruido et al. (2022) adverteixen que la pornografia actua com a mètode referent d'aprenentatge sexual, la major part de les persones enquestades no connecten amb aquesta declaració.

Tocant als possibles riscos associats al consum de pornografia, el més seleccionat ha estat el referent a la normalització de la violència en les relacions sexuals. Tal com al·ludeixen Román et al. (2021), les actituds sexuals més presents a la pornografia són les que representen una relació heterosexual en la qual la figura masculina amb caràcter dominant sobre una figura femenina. En la mateixa línia argumentativa, Triviño & Salvador (2019) lliguen aquesta idea amb el paper de la figura femenina com a element sexualitzat amb la funció primordial de complaure a la figura masculina en la pràctica sexual.

En referència a les persones enquestades que han escollit l'opció de reproduir rols de gènere i desigualtats com a possible risc associat al consum de pornografia, recolzen la idea de Vélez (2022), ja que afirma que molts homes utilitzen el maltractament cap a les dones i l'anul·lació del seu plaer com a element d'excitació sexual, posant en evidència la desigualtat de gènere representada al contingut pornogràfic.

7. CONCLUSIONS

La present recerca empírica ha presentat l'objectiu principal consistent a analitzar la influència del consum de pornografia en la normalització de conductes sexuals de risc per part de la població adolescent d'entre 12 i 18 anys del barri de Fondo, al municipi de Santa Coloma de Gramenet. Altrament, per concloure la recerca es pot donar resposta a la hipòtesi plantejada al principi del treball:

“Existeix una relació entre el consum de pornografia i la normalització de conductes sexuals de risc en la població adolescent.”

Ballester (2023) afirma que veure contingut pornogràfic a una edat primerenca afecta negativament en el desenvolupament d'idees vinculades a la sexualitat perquè les persones no han adquirit el nivell maduratiu necessari per discernir realitat de ficció. Altres autors com Palacios-Delgado & Pantoja (2023) consideren que existeix una baixa percepció del risc en relació amb la captació de les conductes sexuals. A causa que al contingut pornogràfic no es perceben conseqüències negatives derivades de la pràctica sexual de risc, el públic consumidor adolescent obté una impressió idealitzada i segura d'aquestes conductes.

D'aquesta manera, s'ha pogut observar que hi ha una conscienciació per part del públic adolescent estudiat sobre l'existència d'una relació entre el consum de pornografia i la normalització de conductes sexuals de risc. No obstant això, s'ha identificat que la capacitat per identificar els diferents tipus de conductes sexuals de risc, junt amb el baix nivell de consum de pornografia de les persones enquestades, reflexa que aquesta afirmació no afecta directament la pràctica de les persones enquestades perquè existeix una sensibilització vers la temàtica. Per tant, es pot corroborar la hipòtesi plantejada perquè en la percepció del públic adolescent el consum de pornografia pot influir en la manera de veure les pràctiques sexuals, així com els riscos que les envolten.

El primer objectiu concret plantejat per a la recerca ha estat:

“Identificar diferents patrons que porten el públic adolescent a consumir contingut pornogràfic.”

Aquest objectiu s'ha assolit, ja que s'ha pogut comprovar que entre els factors més rellevants que potencien la cerca de pornografia destaquen la freqüència juntament amb la finalitat, mentre que el gènere s'estableix com un factor present de manera transversal. García et al. (2023) corroboren els resultats de la recerca considerant que els homes veuen pornografia amb més continuïtat perquè ho troben una font d'excitació per satisfer necessitats sexuals. Al contrari, les dones es troben més distants a aquest contingut per la imatge que mostra de les figures femenines, la qual els sembla degradant i molt allunyada de provocar excitació. Per tant, s'estableix que el gènere actua com el factor condicionador principal a l'hora de consumir contingut pornogràfic.

El segon objectiu concret plantejat per a la recerca ha estat:

“Conèixer l'opinió de la població adolescent envers les pràctiques sexuals representades a la pornografia.”

Aquest objectiu s'ha assolit mitjançant l'anàlisi de resultats, els quals han revelat que l'opinió majoritària de les persones enquestades és que les pràctiques sexuals que es veuen a la pornografia no s'assemblen a la realitat. A més, la percepció general sobre les

representacions pornogràfiques és de contingut violent i discriminatori cap a una de les parts implicades en la pràctica sexual, gairebé sempre la dona en una relació heterosexual. Aquesta idea la defensen Alonso-Ruido et al. (2022) donat que afirmen que els rols de gènere que apareixen a la pornografia són estereotipats. Així doncs, segons l'opinió de la població adolescent de Fondo, la pornografia serveix com a recurs per satisfer necessitats sexuals, però no s'assenyala com una font d'informació sobre sexualitat.

El tercer objectiu concret plantejat per a la recerca ha estat:

“Comprovar la presència de conductes sexuals de risc normalitzades en l’imaginari sexual del públic adolescent.”

Novament, l'assoliment d'aquest objectiu s'ha aconseguit mitjançant l'anàlisi dels resultats de l'enquesta realitzada. En línies generals, hi ha un alt nivell de coneixement sobre què són les conductes sexuals de risc i les conseqüències negatives que pot comportar practicar-les. Tal com declaren Bahamón et al. (2014) la conducta sexual de risc majorment normalitzada és la referent a no contemplar la utilització de mètodes anticonceptius per voluntat pròpia i no per desconeixement. En el cas d'aquesta investigació, com que es treballa des de la percepció de les persones enquestades, no s'ha comprovat si estan realment conscienciades per evitar riscos a l'hora de mantenir relacions sexuals malgrat que coneixen les amenaces que envolten algunes conductes.

7.1. Vinculació a l'educació social

La recerca posa de manifest una realitat que es pot abordar des de l'educació social: la necessitat que les persones que es troben en l'etapa adolescent rebin educació sexual. Aquesta necessitat es veu reforçada pels resultats que assenyalen que, malgrat que la major part de les persones enquestades no consideren que la pornografia sigui una font d'informació sexual adequada, hi ha una tendència generalitzada a acudir a la pornografia en primera instància en cas que hi hagi dubtes sobre la sexualitat. En molts casos, aquesta conseqüència es deu a la manca d'existència d'altres vies d'informació fiables i accessibles. Tal com apunten Blanco et al. (2019), la major part del jovent no rep educació sexual ni a

l'escola ni a casa. La repercussió directa és que s'utilitzi la pornografia com una estratègia fonamental d'aprenentatge sexual (Alonso-Ruido et al., 2022).

Des de l'educació social es pot treballar per potenciar l'educació sexual perquè els joves tinguin alternatives segures per poder trobar informació i resoldre els dubtes sobre la seva sexualitat. La finalitat principal és revertir la situació que exposen Ballester et al. (2021) quan afirmen que la cerca de pornografia es produeix per adquirir coneixements sobre sexe. Per a això és necessari implementar programes educatius dins les escoles i els instituts que incideixin en la normalització de la sexualitat, tractant les diferents dimensions que abasta com són la biològica, la psicològica, l'emocional i la relacional. Per tal de desmitificar la pornografia com a font d'informació, és necessària la creació d'espais de diàleg perquè els i les adolescents puguin compartir els seus dubtes de la mà de persones professionals de l'educació social formades en matèria sexual perquè puguin comunicar informació actualitzada i ajustada a cada context.

De tal manera, des de l'educació social es pot actuar per promoure una visió més adient i respectuosa de la sexualitat mitjançant la formació del jovent en l'àmbit sexual amb l'objectiu que aquesta informació verídica permeti reduir al màxim les possibilitats de normalitzar conductes sexuals de risc i, alhora, garanteixi una vida sexual i afectiva saludable.

7.2. Fortaleses, limitacions i línies de futur

Realitzar una investigació sobre el consum de pornografia i les conductes sexuals de risc comporta una sèrie de fortaleses tant en l'àmbit individual com col·lectiu. Per una banda, abordar aquesta temàtica pot augmentar la consciència pública sobre les conseqüències negatives que es poden derivar del consum de pornografia. En exposar els riscos associats, es pot promoure una mirada crítica respecte a la ficció que representa aquest contingut amb l'objectiu de reduir la credibilitat de representacions aparentment innòcues, però que en realitat són perjudicials per a la salut sexual i reproductiva.

Per altra banda, ofereix un ventall d'oportunitats a l'educació social, ja que possibilita l'opció d'actuar com un agent potenciador d'educació sexual per informar adequadament els i les joves. Pel que fa a l'àmbit personal, portar a terme una investigació d'aquest abast ofereix conseqüències positives per al desenvolupament d'habilitats i competències en relació amb la recerca, l'anàlisi crítica de les dades i la redacció de treballs acadèmics.

No obstant això, durant el desenvolupament de la recerca, s'han presentat algunes limitacions que han influït en els resultats. Primerament, els estudis trobats se centren en la pornografia heterosexual. Això implica que es deixen de banda les diferents expressions de gènere que surten del binarisme, així com les orientacions sexuals alternatives. Aquesta limitació sorgida en la part teòrica ha reduït la diversitat de perspectives incloses en l'anàlisi, perpetuant una visió escassa de la sexualitat que no contempla les diverses realitats de les experiències sexuals.

Seguidament, la manca de participació masculina a l'enquesta ha provocat que no s'hagi pogut apreciar una perspectiva masculina generalitzada. El mateix ha passat amb altres gèneres, els quals directament no han tingut vinculació en la investigació. Aquesta limitació suggereix la necessitat de cercar estratègies per augmentar la participació de la diversitat de gèneres per obtenir una visió més completa.

A més, l'absència de respostes de persones de dotze i tretze anys ha dificultat la representació de les perspectives dels i les adolescents més joves sobre el consum de pornografia i la sexualitat.

Les línies de futur que es plantegen per a properes investigacions sobre l'impacte del consum de pornografia sobre les conductes sexuals de risc són, per una part, analitzar recerques amb estudis que tinguin en compte la percepció d'adolescents homosexuals i bisexuals (així com altres orientacions sexuals) respecte al contingut pornogràfic. La finalitat és explorar la perspectiva sobre la pornografia que té el jovent de diferents orientacions sexuals, i també comprovar la percepció de la seva pròpia sexualitat derivada d'aquest consum.

Per l'altra part, es considera col·laborar amb famílies, centres educatius i altres entitats per crear una xarxa de suport interconnectada per assegurar que tot el jovent pugui gaudir d'educació sexual i així conduir la seva sexualitat per una via saludable. El focus de la investigació consistiria a avaluar l'eficàcia de les xarxes de suport i contemplar propostes de millora per garantir una educació sexual de qualitat.

Addicionalment, es proposa dur a terme estudis longitudinals que valorin el progrés en el canvi de percepció dels i les joves un cop s'implementen programes educatius d'educació sexual. La investigació hauria d'estar centrada a fer un seguiment de les actituds i els coneixements dels i les adolescents a llarg termini proporcionats pels programes educatius implementats per tal de constatar la seva adequació.

8. BIBLIOGRAFIA

- Acuña, A. (2021). Cuerpo, sexualidad y adolescencia: continuidades y rupturas en instituciones públicas y privadas del departamento del Meta: apuntes para pensar el cuerpo, la sexualidad y la adolescencia en la escuela. *Revista Tempos e Espaços em Educação*, 14(33), 1-14. <https://doi.org/10.20952/revtee.v14i33.14194>
- Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet. (2023). *Projecte «Viu el Fondo»*. <https://www.gramenet.cat/es/ayuntamiento/areas-municipales/servei-de-convivencia/projecte-viu-el-fondo/>
- Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet. (2023, septiembre). *Estadístiques de Santa Coloma de Gramenet*. <https://www.gramenet.cat/ciutat/dades-estadistiques/>
- Alfonso, L., Figueroa, L., García, L., & Soto, D. (2019). Abordaje teórico en el estudio de las conductas sexuales de riesgo en la adolescencia. *Revista de Ciencias Médicas de Pinar del Río*, 23(6), 954-968.
- Alonso-Ruido, P., Sande-Muñiz, M., & Regueiro, B. (2022). ¿Pornografía al alcance de un clic? Una revisión de la literatura reciente sobre adolescentes españoles. *Revista de Estudios e Investigación en Psicología y Educación*, 9(1), 1-18. <https://doi.org/10.17979/reipe.2022.9.1.8653>
- Ávila, C. M., Espinoza, J. C., Matos, C. N., & García, M. (2016). Estudio descriptivo de las conductas sexuales de riesgo en adolescentes de las zonas urbanas. *Horizonte de la Ciencia*, 6(10), 152-172.
- Bahamón, M. J., Vianchá, M. A., & Tobos, A. R. (2014). Prácticas y conductas sexuales de riesgo en jóvenes: una perspectiva de género. *Psicología desde el Caribe*, 31(2), 327-353. <https://doi.org/10.14482/psdc.31.2.3070>
- Ballester, L., Orte, C., & Pozo, R. (2014). Estudio de la nueva pornografía y relación sexual en jóvenes. *Revista Andaluza de Ciencias Sociales*, 13, 165-178. <https://doi.org/10.12795/anduli.2014.i13.10>

- Ballester, L., Rosón, C., & Facal, T. (2020a). *Pornografía y educación afectivosexual*. Editorial Octaedro.
- Ballester, L., Rosón, C., Facal, T., & Gómez, R. (2021). Nueva pornografía y desconexión empática. *Atlánticas. Revista Internacional de Estudios Feministas*, 6(1), 67-105. <https://doi.org/10.17979/arief.2021.6.1.7075>
- Ballester, L. (2023). *Asociación entre el consumo de pornografía y las actitudes y conductas de agresión sexual*. Editorial Dykinson.
- Blanco, A., Villena, A., Normand, E., & Chiclana, Carlos (2019). Adolescentes, educación sexual y pornografía: una actualización [Presentación de póster]. X Reunión AESEXSAME. Sexualidad, Psiquiatría y Modernidad. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.33095.11680>
- Bonilla-Castro, E. & Rodríguez, P. (1997). *Más allá del dilema de los métodos: la investigación en ciencias sociales*. Ediciones Uniandes.
- Calero, E., Rodríguez, S., & Trumbull, A. (2017). Abordaje de la sexualidad en la adolescencia. *Humanidades Médicas*, 17(3), 577-592. http://scielo.sld.cu/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1727-81202017000300010&lng=es&tlng=es
- Canet, E., & Martínez, L. (2023). El consumo de pornografía en el alumnado universitario. *Revista Internacional De Humanidades*, 19(1), 1–15.
- Castro-Calvo, J., García-Barba, M., Gil-Juliá, B., Morrell-Mengual, V., & Ballester-Arnal, R. (2018). Motivos para el consumo de cibersexo y su relación con el grado de severidad. *INFAD. Revista de Psicología*, 1(1), 93-103. <https://doi.org/10.17060/ijodaep.2018.n1.v1.1164>
- Comitè D'ètica, U.B. (2019). *Codi ètic d'integritat i bones pràctiques de la Universitat de Barcelona*. Dipòsit Digital. <http://hdl.handle.net/2445/129464>
- Córdoba, M. G., & Ibarra-Casals, D. (2020). Pornografía y Masculinidades en Tiempos de COVID-19. *Revista Subjetividad y Procesos Cognitivos*, 24(2), 178-197. <https://publicacionescientificas.uces.edu.ar/index.php/subyprocog/article/view/1063>

- Corona, M. F., & Funes, F. (2015). Abordaje de la sexualidad en la adolescencia. *Revista Médica Clínica las Condes*, 26(1), 74-80.
- De Miguel, A. (2021). Sobre la pornografía y la educación sexual: ¿puede «el sexo» legitimar la humillación y la violencia? *Gaceta Sanitaria*, 35(4), 379-382. <https://dx.doi.org/10.1016/j.gaceta.2020.01.001>
- Díaz, V. (2015). *Manual de trabajo de campo de la encuesta (presencial y telefónica)*, (2a ed. vol. 36). Cuadernos Metodológicos.
- EnelFondo. (2018). *Amics i amigues del Fondo*. <https://enelfondo.cat/2018/04/10/amics-i-amigues-del-fondo/>
- Europa Press. (2021). *El consumo de pornografía en la juventud española, en datos y gráficos*. EpData. <https://www.epdata.es/datos/consumo-pornografia-jovenes-datos-graficos/385>
- Folch, C., Álvarez, J. L., Casabona, J., Brotons, M., & Castellsagué, X. (2015). Determinantes de las conductas sexuales de riesgo en jóvenes de Cataluña. *Revista española de salud pública*, 89(5), (471-485). <https://dx.doi.org/10.4321/S1135-57272015000500005>
- Gaete, V. (2015). Desarrollo psicosocial del adolescente. *Revista Chilena de Pediatría*, 86(6), 436-443. <https://doi.org/10.1016/j.rchipe.2015.07.005>
- Gallego, C., & Fernández-González, L. (2019). ¿Se relaciona el consumo de pornografía con la violencia hacia la pareja? El papel moderador de las actitudes hacia la mujer y la violencia. *Psicología Conductual*, 27(3), 431-454.
- García, M. D. (2014). Las conductas sexuales de riesgo de los adolescentes españoles. *Revista de SEAPA*, 2(2), 38-61.
- García, C., Bernal, R., & Ballester-Arnal, R. (2023). Consumo problemático de pornografía en hombres y mujeres, ¿qué nos diferencia? *Àgora de Salut*, 9, 129-138. <https://doi.org/10.6035/agorasalut.2023.9.13>
- Gencat. (2023). *El municipio en cifras: Santa Coloma de Gramenet (Barcelonès)*. Instituto de Estadística de Cataluña. <https://www.idescat.cat/emex/?id=082457&lang=es>

- González, M., & Segura, A. (2018). *Diagnóstico de la infancia y la adolescencia del municipio* [Conjunto de datos]. Ayuntamiento de Santa Coloma de Gramenet.
- Guerra, G. M., Gil, H. M., Olivares, O. A., Cepeda, A. A., Hernández, J., & Martinez, A. S. (2019). Tipo de vida sexual, autoeficacia y actitud sobre las conductas sexuales de riesgo. *Journal Health NPEPS*, 4(2), 104–117. <https://periodicos.unemat.br/index.php/jhnpeps/article/view/3843>
- Heras, D., Lara, F., & Fernández-Hawrylak, M. (2016). Evaluación de los efectos del Programa de Educación Sexual SOMOS sobre la experiencia sexual y las actitudes hacia la sexualidad de adolescentes. *Revista de Psicodidáctica*, 21(2), 321-337. <https://doi.org/10.1387/revpsicodidact.14300>
- Hernández, R., Fernández-Collado, C. & Baptista, P. (2006). *Metodología de la Investigación*. (4a ed.). McGraw-Hill.
- Hernández, R., Fernández-Collado, C. & Baptista, P. (2010). *Metodología de la investigación*. (5a ed.). McGraw-Hill.
- Hernández-Carrera, R. M., Bautista-Vallejo, J. M., & Vieira-Fernández, I. (2020). Hacia la sociedad del aprendizaje. Análisis de las TIC y competencias educativas. *Linhas Críticas*, 26, 1-18. <https://doi.org/10.26512/lc.v26.2020.31179>
- Instituto de Estadística de Cataluña. (2023). *El municipio en cifras. Santa Coloma de Gramenet (Barcelonès)*. <https://www.idescat.cat/emex/?id=082457&lang=es>
- Márquez-Cervantes, M. C., & Gaeta-González, M. L. (2017). Desarrollo de competencias emocionales en pre-adolescentes: el papel de padres y docentes. *Revista Electrónica Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 20(2), 221-235. <https://doi.org/10.6018/reifop/20.2.232941>
- Marta, C. (2017). Los Jóvenes en la cultura digital. *Revista Internacional De Comunicación Y Desarrollo*, 5, 23-28. <https://doi.org/10.15304/ricd.2.5.3563>
- Martínez, J. M., & Polo, C. (2021). Identificación de los factores que influyen en las relaciones sexuales de riesgo en jóvenes. *RES, Revista de Educación Social*, (33), 447-459.
- Mateo, J. & Martínez, F. (2009). *Medición y evaluación educativa*. (1a ed.). La Muralla.

Metrópoli Abierta. (2021). *Los grandes problemas de Fondo, el barrio con más robos de Santa Coloma*. El Periódico.

https://metropoliabierta.elespanol.com/gran-barcelona/20210128/los-grandes-problemas-de-fondo-el-barrio-con-mas-robos-santa-coloma/554694703_0.html

Muñoz, C. (2024). Consumo de pornografía y normalización de conductas violentas en las relaciones sexuales de los jóvenes. *Atlánticas. Revista Internacional de Estudios Feministas*, 9(1), 1-26. <https://doi.org/10.17979/arief.2024.9.1.9401>

Noreña, A. L., Alcaraz-Moreno, N., Rojas, J. G., & Rebolledo-Malpica, D. (2012). Aplicabilidad de los criterios de rigor y éticos en la investigación cualitativa. *Aquichan*, 12(3), 263-274.

Organización Mundial de la Salud. Departamento de Salud Reproductiva e Investigaciones Conexas. (2017). *La salud sexual y su relación con la salud reproductiva: un enfoque operativo*. Human Reproduction Programme. <https://www.who.int/es/publications/i/item/978924151288>

Organización Mundial de la Salud. (s.f.). *Salud del adolescente*. https://www.who.int/es/health-topics/adolescent-health#tab=tab_1

Pacomia, M., & Rocha, N. (2022). Conductas sexuales de riesgo en estudiantes universitarios. <https://doi.org/10.35622/inudi.b.009>

Palacios-Delgado, J. & Pantoja, O. A. (2023). Balance decisional sobre el uso del condón asociado a la conducta sexual de riesgo en universitarios. *Interdisciplinaria: Revista de Psicología y Ciencias Afines*, 40(2), 215–229. <https://doi.org/10.16888/interd.2023.40.2.13>

Peersman, G. (2014). Sinopsis: Métodos de recolección y análisis de datos en la evaluación de Impacto. *Síntesis metodológica*, 10. Centro de Investigaciones de UNICEF.

Pérez, N., & Filella, G. (2019). Educación emocional para el desarrollo de competencias emocionales en niños y adolescentes. *Praxis & Saber*, 10(24), 23-44. <https://doi.org/10.19053/22160159.v10.n25.2019.8941>

Piaget J. (1973). *Estudios de psicología genética*. Emecé Editores. <https://sites.google.com/site/aportacionesfilosoficas3sec/piaget-jean-estudios-de-psicologia-gentica-emec-buenos-aires-1973>

Posada, G. J. (2016). *Elementos básicos de estadística descriptiva para el análisis de datos*.

Editorial Luis Amigó.

Rodríguez, T., & Salgueiro, L. R. (2020). Parafilias: consideraciones clínicas y médico legales.

Revista de Ciencias Médicas de Pinar del Río, 24(6), 1-13.
http://scielo.sld.cu/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1561-31942020000600023&lng=es&tlng=en.

Román, O., Bacigalupe, A., Vaamonde, C. (2021). Relación de la pornografía mainstream con la salud sexual y reproductiva de los/las adolescentes. Una revisión de alcance. *Revista Española de Salud Pública*, 95.

Ruiz, A. (2008). La muestra: algunos elementos para su confección. *Revista d'Innovació i Recerca en Educació*, (1), 75-88. <https://doi.org/10.1344/reire2008.1.1117>

Sanjuán, C. (2020). Informe «(Des)información sexual: pornografía y adolescencia». Save The Children.

<https://www.savethechildren.es/informe-desinformacion-sexual-pornografia-y-adolescencia>

Triviño, M. V., & Salvador, J. P. (2019). La pornografía y su incidencia en el desarrollo psicosexual de adolescentes. *Revista digital de Ciencia, Tecnología e Innovación*, 6(2), 246-260.

Triviño-Cervera, L. N., Rodríguez, P. A., & Reyes, J. D. (2022). Sexualidad y género en adolescentes. *Bio-grafía*, 15(28), 149-160.

Unicef Uruguay. (s.f.). *¿Qué es la adolescencia?*
<https://www.unicef.org/uruguay/crianza/adolescencia/que-es-la-adolescencia>

Vélez, M. T. (2022). La influencia de la pornografía en las relaciones sexuales en jóvenes y adolescentes: un análisis del consumo de pornografía en Cantabria. *Ehquidad*, (17), 153-178. <https://doi.org/10.15257/ehquidad.2022.0006>

9. ANNEXOS

Annex 1. Validació de judici entre persones expertes

Formulari de validació d'enquesta: "Conseqüències del consum de pornografia en la sexualitat: un enfocament en les conductes sexuals de risc en adolescents"

El meu nom és Maria Joaquin Sánchez i des del grau d'Educació Social de la Universitat de Barcelona estic realitzant el meu Treball de Final de Grau envers l'anàlisi de la influència del consum de pornografia en la normalització de conductes sexuals de risc per part de la població adolescent del barri de Fondo de Santa Coloma de Gramenet.

L'objectiu de l'enquesta és:

Recollir dades subjectives quantificables en referència a la percepció de les persones participants envers el consum de pornografia, així com algunes de les pràctiques sexuals que es representen.

Per això necessito que responguis les següents preguntes amb sinceritat seguint les instruccions donades.

Les respostes són personals, així que no hi ha cap opció correcta o incorrecta. Les dades seran recollides i s'utilitzaran únicament per a aquesta investigació. Les respostes seran totalment anònimes i no les llegiran ni altres alumnes, ni el professorat, ni la teva família.

El temps aproximat per dur a terme el qüestionari és de 10 minuts.

Moltes gràcies per la teva col·laboració!

PROCÉS DE VALIDACIÓ

Aquest qüestionari es presenta per a la seva validació. A continuació de cada pregunta dirigida a les persones participants, hi ha una taula de valoració de la pregunta que haurà de

respondre qui la validi. A més, després de cada taula, s'ofereix un espai de comentaris oberts sobre els ítems valorats.

Es proposen tres criteris de valoració de les preguntes (univocitat, pertinença i rellevància) i un criteri de valoració per a les respostes (pertinença de l'escala o opcions de resposta proposades).

L'escala de valoració per a cada criteri de valoració és la següent:

UNIVOCITAT DE L'ENUNCIAT (La redacció de la pregunta és clara i inequívoca)

- 1: L'ítem és susceptible de no ser entès o de ser interpretat amb sentits molt diferents o contraris.
- 2: L'ítem és susceptible de ser entès en sentits diversos sense que siguin antagònics.
- 3: L'ítem és susceptible d'interpretació però pot ser entès majoritàriament o en general d'una sola manera.
- 4: L'ítem és susceptible de ser entès o interpretat inequívocament d'una sola i única manera.

PERTINENÇA DE L'ENUNCIAT (La pregunta és procedent en relació a l'objectiu de l'estudi)

- 1: L'ítem és susceptible de no adequar-se a l'objectiu de l'estudi.
- 2: L'ítem és susceptible d'adequar-se poc a l'objectiu de l'estudi.
- 3: L'ítem és susceptible d'adequar-se majoritàriament a l'objectiu de l'estudi.
- 4: L'ítem és susceptible d'adequar-se inequívocament a l'objectiu de l'estudi.

RELLEVÀNCIA DE L'ENUNCIAT (La resposta a la pregunta ofereix informació significativa en relació a l'objectiu de l'estudi)

- 1: L'ítem és susceptible de no oferir informació significativa respecte a l'objectiu de l'estudi.
- 2: L'ítem és susceptible d'oferir informació poc significativa respecte a l'objectiu de l'estudi.
- 3: L'ítem és susceptible d'oferir informació majoritàriament significativa respecte a l'objectiu de l'estudi.

4: L'ítem és susceptible d'oferir informació inequívocament significativa respecte a l'objectiu de l'estudi.

PERTINENÇA DE L'ESCALA DE RESPOSTA O OPCIONS DE RESPOSTA PROPOSADES (L'escala de resposta és procedent en relació a la pregunta formulada)

1: L'escala de resposta és susceptible de no ser gens adequada en relació a la pregunta formulada.

2: L'escala de resposta és susceptible de ser poc adequada en relació a la pregunta formulada.

3: L'escala de resposta és susceptible de ser majoritàriament adequada en relació a la pregunta formulada.

4: L'escala de resposta és susceptible de ser inequívocament adequada en relació a la pregunta formulada.

Moltes gràcies per la teva col·laboració!

1. Edat

☐ 12 - 13

☐ 14 - 16

☐ 17 - 18

1. Valoració*

1

2

3

4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

1. Comentaris

Text de resposta llarga

2. Gènere

- ☐ Femení
- ☐ Masculí
- ☐ No binari
- ☐ Prefereixo no contestar
- ☐ Altres

2. Valoració*

1

2

3

4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

2. Comentaris

Text de resposta llarga

3. Orientació sexual

- ☐ Heterosexual
- ☐ Homosexual
- ☐ Bisexual
- ☐ Prefereixo no contestar
- ☐ Altres

3. Valoració*

1

2

3

4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

3. Comentaris

Text de resposta llarga

4. Nivell d'estudis

- ☐ Educació Primària
- ☐ Educació secundària (ESO) / PFI
- ☐ Batxillerat / CFGM
- ☐ CFGS
- ☐ Grau universitari

4. Valoració*

1

2

3

4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

4. Comentaris

Text de resposta llarga

5. Alguna vegada has consumit pornografia?

- ☐ Sí
- ☐ No

5. Valoració*

1 2 3 4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

5. Comentaris

Text de resposta llarga

6. A quina edat vas veure contingut pornogràfic per primera vegada?

- ☐ Abans dels 6 anys
- ☐ Entre els 7 - 10 anys
- ☐ Entre els 11 - 14 anys
- ☐ Després dels 15 anys
- ☐ Mai he vist contingut pornogràfic

6. Valoració*

1 2 3 4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

6. Comentaris

Text de resposta llarga

7. Si la resposta és afirmativa, a quina edat vas començar a consumir pornografia de forma regular?

- ☐ Abans dels 6 anys
- ☐ Entre els 7 - 10 anys
- ☐ Entre els 11 - 14 anys
- ☐ Després dels 15 anys

7. Valoració*

1

2

3

4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

7. Comentaris

Text de resposta llarga

8. Com creus que s'accedeix al contingut pornogràfic?

- ☐ Internet
- ☐ Pel·lícules
- ☐ Revistes
- ☐ Altres

8. Valoració*

1 2 3 4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

8. Comentaris

Text de resposta llarga

9. Quan consumeixes pornografia?

- ☐ Quan estic sol/a
- ☐ Amb amics i/o amigues
- ☐ Quan estic amb la meva parella

9. Valoració*

1 2 3 4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

9. Comentaris

Text de resposta llarga

10. Cada quant consumeixes pornografia?

- ☐ De tant en tant
- ☐ Un cop a la setmana
- ☐ Entre dues i tres vegades per setmana
- ☐ Diàriament

10. Valoració*

1 2 3 4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

10. Comentaris

Text de resposta llarga

11. Consideres que consumeixes més pornografia de la que t'agradaria?

- ☐ Sí
- ☐ No

11. Valoració*

1 2 3 4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

11. Comentaris

Text de resposta llarga

12. En cas afirmatiu, per què?

- ☐ M'agrada
- ☐ A l'escola no rebo educació sexual
- ☐ El meu grup d'iguals (amics i amigues) ho fan

12. Valoració*

1

2

3

4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

12. Comentaris

Text de resposta llarga

13. Amb quina finalitat creus que la gent consumeix pornografia?

- ☐ Satisfer necessitats sexuals

☐ Aprendre sobre sexualitat

☐ Entreteniment

13. Valoració*

1

2

3

4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

13. Comentaris

Text de resposta llarga

14. Consideres que les pràctiques sexuals que es mostren a la pornografia s'assemblen a la realitat?

☐ Sí

☐ No

14. Valoració*

1

2

3

4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

14. Comentaris

Text de resposta llarga

15. Consideres que els actes sexuals que es mostren a la pornografia són violents?

☐ Sí

☐ No

15. Valoració*

1

2

3

4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

15. Comentaris

Text de resposta llarga

16. Creus que les figures masculines i les femenines reben el mateix tracte en les escenes sexuals pornogràfiques?

☐ Sí

☐ No

16. Valoració*

1

2

3

4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

16. Comentaris

Text de resposta llarga

17. Consideres que el consum de pornografia pot canviar la manera de veure les relacions sexuals?

☐ Sí

☐ No

17. Valoració*

1

2

3

4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

17. Comentaris

Text de resposta llarga

18. Creus que consumir pornografia influencia en la manera de relacionar-nos amb altres persones?

☐ Sí

☐ No

18. Valoració*

1

2

3

4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

18. Comentaris

Text de resposta llarga

19. Creus que utilitzar preservatiu és important a l'hora de mantenir relacions sexuals segures?

☐ Sí

☐ No

19. Valoració*

1

2

3

4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

19. Comentaris

Text de resposta llarga

20. Coneixes altres mètodes anticonceptius?

☐ Sí

☐ No

20. Valoració*

1

2

3

4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

20. Comentaris

Text de resposta llarga

21. Quins altres mètodes anticonceptius coneixes?

☐ Píldora anticonceptiva

☐ Anell hormonal

☐ Implant

☐ Totes les anteriors

☐ Cap de les anteriors

21. Valoració*

1

2

3

4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

21. Comentaris

Text de resposta llarga

22. Creus que són tots igual d'efectius?

☐ Sí

☐ No

22. Valoració*

1

2

3

4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

22. Comentaris

Text de resposta llarga

23. Saps que són les conductes sexuals de risc?

☐ És tota conducta que implica una sèrie de comportaments que suposen una amenaça per a la salut d'una part de les persones involucrades en la pràctica sexual.

- ☐ És tota conducta que implica una sèrie de comportaments que suposen una amenaça per a la salut de les persones involucrades en la pràctica sexual.
- ☐ És tota conducta que implica una sèrie de comportaments que suposen un benefici per a la salut de les persones involucrades en la pràctica sexual.
- ☐ És tota conducta que implica una sèrie de comportaments que suposen una amenaça per a la salut de les persones externes a la pràctica sexual.

23. Valoració*

1

2

3

4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

23. Comentaris

Text de resposta llarga

24. Creus que el consum de pornografia pot influir en la normalització d'aquestes conductes?

- ☐ Sí
- ☐ No

24. Valoració*

1

2

3

4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

24. Comentaris

Text de resposta llarga

25. De les següents conductes sexuals, marca totes aquelles que consideris que SÍ són de risc:

- ☐ Iniciar les relacions sexuals amb una edat primerenca
- ☐ Masturbar-se sense protecció
- ☐ No utilitzar mètodes anticonceptius
- ☐ Tenir múltiples parelles sexuals
- ☐ Mantenir relacions sexuals diàriament amb la meua parella
- ☐ Mantenir relacions sexuals sota l'efecte de l'alcohol i/o altres drogues

25. Valoració*

1

2

3

4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

25. Comentaris

Text de resposta llarga

26. Consideres la pornografia una font d'informació sobre la sexualitat?

- ☐ Sí
- ☐ No

26. Valoració*

1 2 3 4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

26. Comentaris

Text de resposta llarga

27. Per què consideres la pornografia una font d'informació?

- ☐ És l'única manera d'obtenir informació sobre sexualitat
- ☐ És una font fiable
- ☐ Els meus amics i amigues me l'han recomanat
- ☐ És ficció però mostra la realitat
- ☐ No considero que sigui una font d'informació sobre sexualitat

27. Valoració*

1 2 3 4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

27. Comentaris

Text de resposta llarga

28. T'agradaria tenir altres vies d'informació sobre sexualitat?

☐ Sí

☐ No

28. Valoració*

1

2

3

4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

28. Comentaris

Text de resposta llarga

29. Per quines altres vies t'agradaria rebre informació sobre sexualitat?

☐ Escola

☐ Figures parentals

☐ Revistes

☐ Xarxes socials

☐ Altres

29. Valoració*

1

2

3

4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

29. Comentaris

Text de resposta llarga

30. Consideres que veure pornografia comporta riscos?

☐ Sí

☐ No

30. Valoració*

1

2

3

4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

30. Comentaris

Text de resposta llarga

31. Quina o quines d'aquestes opcions et sembla que són possibles riscos associats al consum de pornografia?

- ☐ Idealització del sexe
- ☐ Reproducció de rols de gènere i desigualtats
- ☐ Normalització de la violència en les relacions sexuals
- ☐ Totes les anteriors
- ☐ Cap de les anteriors

31. Valoració*

1

2

3

4

Univocitat de l'enunciat

Pertinença de l'enunciat

Rellevància de l'enunciat

Pertinença de l'escala de resposta

31. Comentaris

Text de resposta llarga

Annex 2. Guió enquesta

"Conseqüències del consum de pornografia en la sexualitat: un enfocament en les conductes sexuals de risc en adolescents"

El meu nom és Maria Joaquin Sánchez i des del grau d'Educació Social de la Universitat de Barcelona estic realitzant el meu Treball de Final de Grau envers l'anàlisi de la influència del consum de pornografia en la normalització de conductes sexuals de risc per part de la població adolescent del barri del Fondo al municipi de Santa Coloma de Gramenet.

L'objectiu de l'enquesta és:

Recollir dades subjectives quantificables en referència a la percepció de les persones participants envers el consum de pornografia, així com algunes de les pràctiques sexuals que es representen.

Per això, necessito que responguis les següents preguntes amb sinceritat seguint les instruccions donades. Les preguntes marcades amb un asterisc de color vermell són de resposta obligatòria.

Les respostes són personals, així que no hi ha cap opció correcta o incorrecta. Les dades seran recollides i s'utilitzaran únicament per a aquesta investigació. Les respostes seran totalment anònimes i no les llegiran ni altres alumnes, ni el professorat, ni la teva família.

El temps aproximat per dur a terme el qüestionari és de 10 minuts.

Moltes gràcies per la teva col·laboració!

1. Edat*

☐ 12

☐ 13

☐ 14

☐ 15

☐ 16☐ 17☐ 18**2. Gènere***☐ Femení☐ Masculí☐ No binari☐ Prefereixo no contestar**3. Orientació sexual***☐ Heterosexual☐ Homosexual☐ Bisexual☐ Prefereixo no contestar☐ Altres**4. Nivell d'estudis finalitzats***☐ Educació primària☐ Educació secundària (ESO)☐ Programa de Formació i Inserció (PFI)☐ Batxillerat☐ Cicle Formatiu de Grau Mitjà☐ Sense estudis**5. Alguna vegada has consumit pornografia?***☐ Sí☐ No**6. En cas afirmatiu, com es va produir aquest primer contacte?**☐ Vaig fer la cerca voluntàriament

- ☐ Em va sortir un anunci mentre buscava una altra cosa
- ☐ Em van ensenyar un vídeo
- ☐ Altres

7. A quina edat vas veure contingut pornogràfic per primera vegada?*

- ☐ Abans dels 6 anys
- ☐ Entre els 6 - 10 anys
- ☐ Entre els 11 - 14 anys
- ☐ Després dels 14 anys
- ☐ No ho recordo
- ☐ Mai he vist pornografia

8. Consumeixes pornografia de manera habitual?*

- ☐ Sí
- ☐ No

9. Si la resposta és afirmativa, a quina edat vas començar a consumir pornografia de forma regular?

- ☐ Abans dels 6 anys
- ☐ Entre els 6 - 10 anys
- ☐ Entre els 11 - 14 anys
- ☐ Després dels 14 anys
- ☐ No ho recordo

10. Com accedeixes al contingut pornogràfic? (En cas que no consumeixis pornografia, com creus que s'accedeix?)*

- ☐ Internet
- ☐ Televisió
- ☐ Revistes/Llibres
- ☐ Altres

11. Cada quant consumeixes pornografia?*

- ☐ Ocasionalment
- ☐ Un cop a la setmana
- ☐ Entre dues i tres vegades per setmana
- ☐ Diàriament
- ☐ No consumeixo pornografia

12. Quan consideres que és el millor moment per veure pornografia?*

- ☐ Sol/a
- ☐ Amb amics i/o amigues
- ☐ Amb la parella

13. Amb quina finalitat consumeixes pornografia? (En cas que no consumeixis pornografia, amb quina finalitat creus que es consumeix?)*

- ☐ Satisfer necessitats sexuals
- ☐ Aprendre sobre sexualitat
- ☐ Entreteniment
- ☐ El meu grup d'iguals (amics i amigues) ho fan
- ☐ Altres

14. Esmenta tots els tipus de contingut pornogràfic que coneguis*

(Resposta oberta)

15. Consideres que les pràctiques sexuals que es mostren a la pornografia s'assemblen a la realitat?*

- ☐ Sí
- ☐ No
- ☐ De vegades

16. Consideres que els actes sexuals que es mostren a la pornografia són violents?*

- ☐ Sí

- ☐ No
- ☐ De vegades

17. Creus que les figures masculines i les femenines reben el mateix tracte en les escenes sexuals pornogràfiques?*

- ☐ Sí
- ☐ No

18. Consideres que el consum de pornografia pot canviar la manera de veure les relacions sexuals?*

- ☐ Sí
- ☐ No

19. Creus que consumir pornografia influeix en la manera de relacionar-nos sexualment amb altres persones?*

- ☐ Sí
- ☐ No

20. Què creus que són les conductes sexuals de risc?*

- ☐ És tota conducta que implica una sèrie de comportaments que suposen una amenaça per a la salut d'una part de les persones involucrades en la pràctica sexual.
- ☐ És tota conducta que implica una sèrie de comportaments que suposen una amenaça per a la salut de les persones involucrades en la pràctica sexual.
- ☐ És tota conducta que implica una sèrie de comportaments que suposen un benefici per a la salut de les persones involucrades en la pràctica sexual.
- ☐ És tota conducta que implica una sèrie de comportaments que suposen una amenaça per a la salut de les persones externes a la pràctica sexual.

21. De les següents conductes sexuals, marca totes aquelles que consideris que Sí són de risc*

- ☐ Iniciar les relacions sexuals a una edat primerenca

- ☐ Masturbar-se sense protecció
- ☐ No utilitzar mètodes anticonceptius
- ☐ Tenir múltiples parelles sexuals
- ☐ Mantenir relacions sexuals diàriament amb la meva parella
- ☐ Mantenir relacions sexuals sota l'efecte de l'alcohol i/o altres drogues

22. De les següents opcions, marca totes aquelles que consideris que són CONSEQÜÈNCIES de mantenir conductes sexuals de risc*

- ☐ Infeccions de Transmissió sexual (ITS)
- ☐ Embaràs en l'adolescència
- ☐ Afectacions a l'estabilitat emocional
- ☐ Problemes en la salut sexual i reproductiva

23. Creus que el consum de pornografia pot influir en la normalització de conductes sexuals de risc?*

- ☐ Sí
- ☐ No

24. Consideres la pornografia una font d'informació sobre sexualitat?*

- ☐ Sí
- ☐ No

25. Per què consideres la pornografia una font d'informació sobre sexualitat?*

- ☐ És l'única manera d'obtenir informació sobre sexualitat
- ☐ És una font fiable
- ☐ Els meus amics i amigues me l'han recomanat
- ☐ És ficció, però mostra la realitat
- ☐ No considero que sigui una font d'informació sobre sexualitat

26. T'agradaria tenir diverses vies d'informació sobre sexualitat?*

- ☐ Sí

☐ No

27. Per quines vies t'agradaria rebre informació sobre sexualitat?*

- ☐ Escola
- ☐ Figures parentals
- ☐ Revistes/Llibres
- ☐ Canals de YouTube
- ☐ Contingut pornogràfic
- ☐ Altres (especificar)

28. Consideres que veure pornografia comporta riscos?*

- ☐ Sí
- ☐ No

29. Quina o quines d'aquestes opcions et sembla que són possibles riscos associats al consum de pornografia?*

- ☐ Idealització del sexe
- ☐ Reproducció de rols de gènere i desigualtats
- ☐ Normalització de la violència en les relacions sexuals
- ☐ Totes les anteriors
- ☐ Cap de les anteriors

Annex 3. Consentiment informat

Consentiment informat

El propòsit d'aquest document és informar-vos sobre la vostra participació, en qualitat de persona enquestada, en el marc del Treball de Final de Grau titulat: ***"Conseqüències del consum de pornografia en la sexualitat: un enfocament en les conductes sexuals de risc en adolescents"*** que cerca analitzar si el consum de pornografia influeix la normalització de conductes sexuals de risc per part de la població adolescent. L'objectiu de l'enquesta és recollir dades subjectives quantificables en referència a la percepció de les persones participants envers el consum de pornografia, així com algunes pràctiques sexuals. Es recolliran dades personals com l'edat, el gènere, l'orientació sexual i el nivell d'estudis adquirit. En cap moment, però, es requerirà que les persones participants donin el seu nom ni cap dada identificativa perquè es tracta d'una enquesta anònima. D'aquest mode, el nom que aparegui en el consentiment es codificarà per tal de mantenir aquest anonimat. En cas que la persona participant decideixi retirar la seva aportació al treball per qualsevol motiu un cop realitzada l'enquesta, només caldrà que escrigui a l'adreça de correu electrònic mjoaquesa7@alumnes.ub.edu per retirar les seves dades.

Declaració de consentiment:

- Confirmo que he llegit i entès el document d'informació sobre el projecte.
- Entenc que la informació que proporcioni serà tractada de forma confidencial i que la meua identitat no serà revelada als informes, a la publicació dels resultats, ni les conclusions de la recerca, llevat que doni el meu consentiment per escrit. Accepto que es pugués fer públic el meu càrrec i/o perfil professional.
- Entenc que totes les dades recopilades es mantindran d'acord amb la normativa estatal i comunitària de protecció de dades i que tot allò que la investigadora faci servir serà anonimitzat.
- Estic d'acord a participar en l'estudi esmentat.

La investigadora de contacte Maria Joaquin Sánchez mjoaquesa7@alumnes.ub.edu, manifesta la seva voluntat d'aclarir qualsevol dubte que pugui sorgir en relació amb la participació en l'enquesta.

☐ Declaro que he llegit el document, i entenc les orientacions que conté i la necessitat de fer constar el meu consentiment.

Nom i cognoms:

Lloc:

Data: ____ d'abril de 2024

Signatura:

Annex 4. Assentiment informat**Assentiment informat**

Hola, el meu nom és Maria Joaquin Sánchez i el meu Treball de Final de Grau es titula: ***“Conseqüències del consum de pornografia en la sexualitat: un enfocament en les conductes sexuals de risc en adolescents”***. El treball cerca analitzar si el consum de pornografia influeix la normalització de conductes sexuals de risc per part de la població adolescent, i per això et demano que m'ajudis.

La teva participació en la recerca consistirà concretament a respondre una enquesta, en la qual es plantegen algunes preguntes per tal de conèixer la teva opinió sobre el consum de pornografia i algunes de les pràctiques sexuals que es representen.

La teva participació en l'enquesta és voluntària, és a dir, encara que el teu pare/mare hagin dit que hi pots participar, si tu no vols fer-ho pots dir que no. És la teva decisió. També és important que sàpigues que si en un moment donat ja no vols continuar a l'estudi, no hi haurà cap problema.

Tota la informació que ens proporcionis ens ajudarà a conèixer l'impacte del consum de pornografia en l'imaginari sexual de les persones adolescents. Aquesta informació serà confidencial. Això vol dir que no direm a ningú què és el que tu has respost, això només ho sabré jo com a persona investigadora d'aquest l'estudi.

Si acceptes participar, et demano que si us plau posis una (X) al quadret de baix que diu “Sí vull participar” i escriguis el teu nom.

Si no hi vols participar, no en posis cap (X), ni escriguis el teu nom.

☐ Sí vull participar

Nom: _____

Signatura:

Data: _____ d'abril de 2024.